

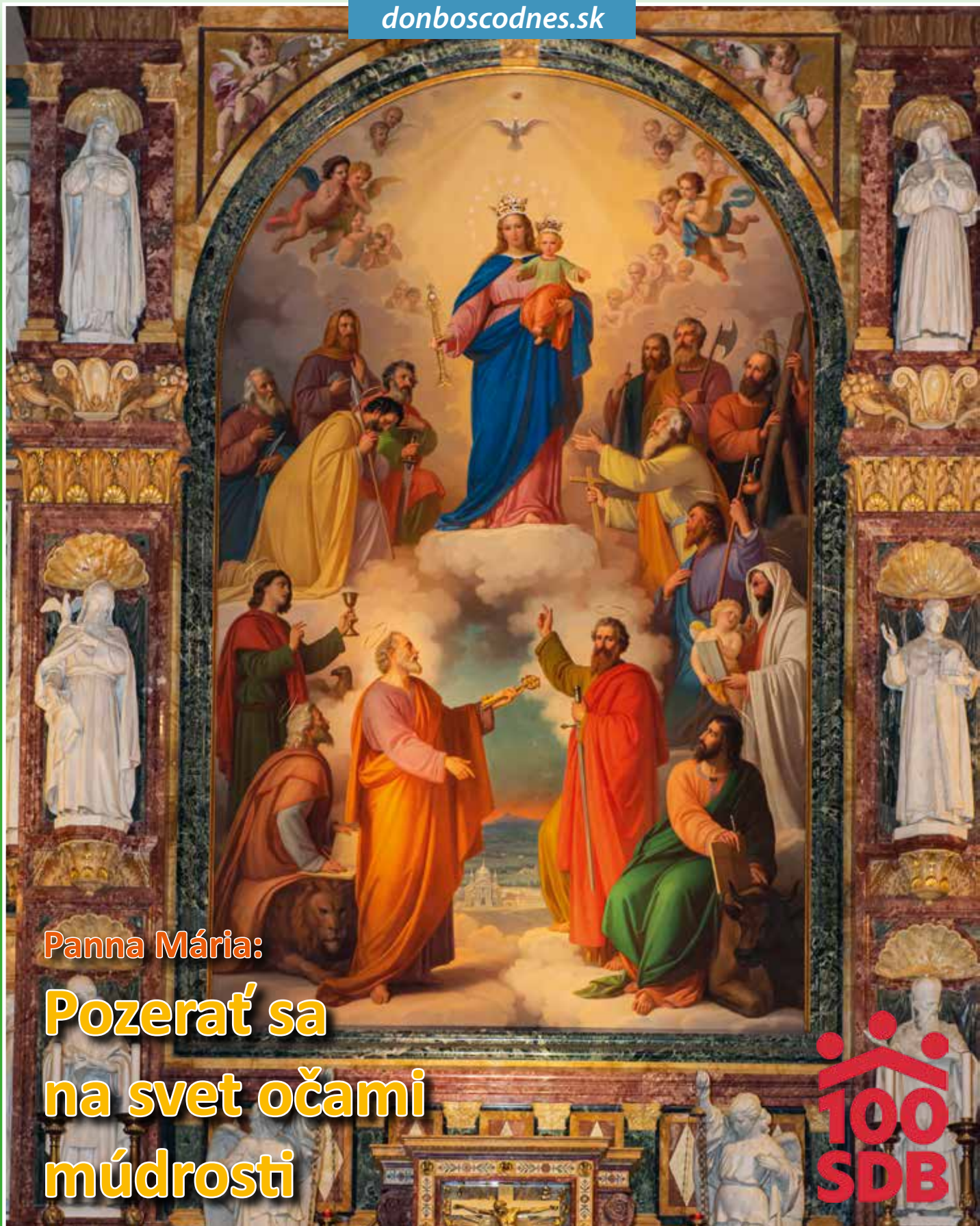
máj /
jún /

3/2024

don bosco dnes

donboscodnes.sk

Panna Mária:

**Pozerať sa
na svet očami
múdrosti**

**100
SDB**

Don Bosco a anjeli

Autor: B. F.

Dňa 31. augusta 1844 sa istá bohatá manželka portugalského veľvyslanca v Turíne, ktorá bola dobrou katolíčkou, chcela pred cestou vyspovedať. Zašla teda do kostola svätého Františka z Assisi v centre mesta.

V tom kostole nikoho nepoznala, ale keď zbadala mladého kučeravého kňaza ponoreného do modlitby, veľmi ju to povzbudilo, aby šla na spoveď k nemu. Ako pokánie jej určil darovať malú almužnu ešte v ten istý deň.

„Otče, ja to nemôžem urobiť,“ odpovedala pani.

„Ako? Vy, ktorá ste taká bohatá?“

Pani bola prekvapená, pretože sa s ním nikdy predtým nerozprávala a v to ráno bola oblečená veľmi skromne. Povedala: „Otče, nemôžem vykonať toto pokánie, pretože dnes musím odísť z Turína.“

„Dobre teda, urobte niečo iné. Povedzte trikrát *Anjel Boží* svojmu anjelovi strážcovi, aby vám pomáhal a ochraňoval vás od všetkého zlého a aby ste sa nebáli toho, čo sa vám dnes stane.“

Na paniu tieto slová zapôsobili ešte viac ako predtým. Rada prijala návrh a po návrate domov sa pomodlila so služobníctvom, pričom svoju cestu zverila do rúk anjela strážcu. Spolu s dcérou a slúžkou nastúpili do koča a po dlhom úseku cesty, ktorý šťastne prešli veľkou rýchlosťou, sa kone zrazu splašili a začali divoko cválať. Kočič vypadol na zem, voz sa prevrátil a pani skončila na zemi. Kone pokračovali v divokom behu. V tej chvíli pani z plného hrdla zakričala modlitbu: *Anjel Boží, strážca môj...* Kone sa zrazu zastavili a kočič ich nezranený dobehol. Okolité ľudia pribehli ku kočiu. Všetci boli pripravení na najhoršie, ale videli, že matka s dcérou samy vstávajú, pokojné, bez jediného škrabanca.

Po návrate do Turína sa pani vybrala k svätému Františkovi z Assisi a dozvedela sa, že mladý kňaz sa volá don Bosco. Chcela sa mu poďakovať. Od tej chvíle sa stala jeho obdivovateľkou a potom horlivou saleziánskou spolupracovníčkou.

Don Bosco mal bezhraničnú náklonnosť k anjelovi strážcovi. Keď raz v ne-

deľu rozdával mladým malý obrázok s modlitbou k anjelovi strážcovi, povedal im: „*Majte úctu k svojmu dobrému anjelovi! Ak sa ocitnete v nejakom vážnom nebezpečenstve na duši alebo na tele, vzývajte ho a uistujem vás, že vám pomôže alebo vás vyslobodí.*“

Počúval ho murársky učeň, ktorý si malý obrázok strčil do vrecka. O niekoľko dní neskôr pracoval na lešení rozostavaného domu. Bol vo výške tretieho poschodia, keď sa plošina, na ktorej stál s dvoma kamarátmi, zrútila s celým nákladom dosiek, kameňov a tehál na ulicu. Mladík si spomenul na slová dona Bosca a zvolal: „*Anjel môj, pomôž mi!*“

Táto modlitba bola jeho záchranou. Jeho dvaja spoločníci zomreli v nemocnici o niekoľko hodín neskôr, zatiaľ čo on, keď sa k nemu priblížili ľudia v domnení, že je mŕtvy, vstal úplne zdravý bez toho, aby utrpel akékoľvek zranenie, a okamžite sa vrátil do práce. Nasledujúcu nedeľu pri kostole svätého Františka rozprával svojim spo-

ločníkom o tomto zážitku a všetkým opakoval, ako sa splnil prísľub dona Bosca.

3/2024

- 4 hlavný predstavený **Sen dona Bosca je živší ako kedykoľvek predtým!**
- 7 saleziánske diela **Bratislava-Miletičova (1930 – 1950)**
- 10 saleziánska rodina **Zážitkom k prevencii mladých alebo zážitok, ktorý pomáha a učí**
- 12 preventívny systém **Preventívny systém vo výchove mládeže VII.**
- 14 saleziánska rodina **Do roka a do dňa**
- 16 narodili sa pred 100 rokmi **Slovenské saleziánske kvarteto v Argentíne**
- 18 panna mária **Pozerať sa na svet očami múdrosti**
- 19 ďakujeme vám **Podakovanie**
- 20 mediálna výchova **DETI chcú byť súčasťou aj môjho online sveta**
- 22 na strane pápeža **Kresťanské duchovné obnovy**
- 23 memorie biografickej **Slovko na dobrú noc – slová lásky k mladým (MB VI, 8)**
- 24 misie **Spoločne môžeme priniesť zmenu a rozsvietiť svetlo nádeje**
- 26 pred 100 rokmi **Ohlas + svätý Mikuláš + 1 omša = Šaštín**
- 28 saleziánski svätí **Šimon Srugi, salezián koadjutor, ctihodný**
- 30 správy **Bratislava, Lorinčík a Skalka pri Trenčíne**
- 31 nekrológ **Don Ján Tocký, salezián kňaz**

DON BOSCO DNES

Časopis pre saleziánsku rodinu,
priateľov a dobrodincov dona Bosca

3/2024

Ročník 55.

Dátum vydania: máj 2024

Časopis vychádza 6x do roka,
rozširuje sa bezplatne.

Vydavateľ
Saleziáni don Bosca –
Slovenská provincia
IČO 00 586 421
vo Vydavateľstve Don Bosco

Šéfredaktor
Jozef Kupka SDB

Rastislav Hamráček SDB
Barbora Okruhľanská ASC
Iveta Sojková FMA
Michaela Köglerová
Gabriela Bauerová FMA
Zuzana Petruľáková
Terézia Haydenová
Alžbeta Zelná
Ján Holubčík SDB
Stanislav Veselský
Barbora Kullačová
Pavol Grach SDB
Štefan Kormančík SDB
František Kubovič SDB
Peter Naňo SDB
Marián Valábek SDB
Jozef Luscoň SDB
zástupkyňa VDB
Peter Bicák SDB

Jazykové úpravy
Adriana Reguliová

Grafická úprava a zalomenie,
DTP spracovanie Juraj Martiška

Distribúcia
Aneta Horváthová

Tlač
Alfa print s. r. o.

Registrácia MK SR č. EV3448/09
ISSN 1338-4201

Adresa redakcie
Don Bosco dnes
Miletičova 7
821 08 Bratislava
tel.: 0903 290 650
e-mail:
donboscodnes@saleziani.sk
www.donboscodnes.sk

Foto obálka: © ANS

www.donboscodnes.sk

Časopis **DON BOSCO DNES** je zdarma.
Finančné milodary môžete posilať na:

Názov banky:
Všeobecná úverová banka (VÚB)
Názov účtu: Saleziáni don Bosca – Slovenská provincia
Miletičova 7, 821 08 Bratislava
IBAN: SK36 0200 0000 0000 2933 0062
Swift code: SUBASKBX
Variabilný symbol: 52201

Sen dona Bosca je živší ako kedykoľvek predtým!

Autor: Ángel Fernández Artime SDB
Preklad: Stanislav Veselský ASC / Foto: ANS

Tvárou v tvár všetkému, čo vidím v saleziánskom svete, si s istou vážnosťou trúfam povedať: milovaný don Bosco, tvoj sen sa naďalej uskutočňuje.

Milí priatelia, čitatelia mesačníka *Bollettino Salesiano*, posielam vám, ako každý mesiac, z hĺbky srdca svoj osobný pozdrav. Moje úvahy, do ktorých som ponorený, sú motivované tým, čo prežívam. Verím totiž, že k nám všetkým prichádza život, a že ak to, o čo sa delíme s inými, je dobré, je to dobré aj pre nás a prináša nám nové nadšenie.

Pôst a Veľká noc nás pozývajú k znovuzrodeniu. Každý deň. K znovuzrodeniu pre dôveru, pre nádej, radostný pokoj, túžbu milovať, pracovať a tvoriť, chrániť a zveľaďovať ľudí, talenty a stvorené veci, pre celú malú či veľkú záhradu, ktorú nám Boh zveril.

Nám saleziánom veľkonočná slávnosť vždy pripomína Veľkú noc v roku 1846 na Valdoccu, keď don Bosco prešiel od sĺz na lúke bratov Filippovcov k chudobnej Pinardiho kôlni a okolitému kúsku zeme, kde sa sen začal stávať skutočnosťou.

Videl som, ako sa sen naďalej uskutočňuje.

V tejto chvíli vám píšem zo Santa Dominga v Dominikánskej republike. Predtým som bol na nádhernej a veľmi významnej návšteve v Juazeiro do Norte (na severovýchode Brazílie v Recife) a niekoľko posledných dní trávim v Dominikánskej republike. O pár hodín bu-

dem pokračovať do Vietnamu.

Uprostred tohto „zhonu“, ktorý sa dá prežívať aj s veľkým pokojom, som posilnil svoje saleziánske srdce krásnymi skúsenosťami a utešujúcimi istotami. Porozprávam vám o nich, pretože hovoria o saleziánskom poslaní. Dovoľte mi začať príhodou, ktorú mi včera povedal jeden salezián a ktorá ma rozosmiala i dojala. Zároveň mi veľa prezradila o „saleziánskom srdci“.

Malý vrhač kameňov

Istý spolubrat mi rozprával, že pred niekoľkými dňami šiel po jednej ceste vo vnútrozemí tejto krajiny. Prechádzal blízko miesta, kde niektoré deti majú zvyk hádzať kamene na autá, aby spôsobili malé nehody, ako napríklad rozbiť okno na aute a v zmatku cestujúcemu niečo ukradnúť.

Stalo sa to aj jemu. Prechádzal dedinou a istý chlapček hodil kameň, aby mu rozbil okno na aute. A podarilo sa mu

to. Salezián vystúpil z auta, zodvihol chlapca na ruky a nechal sa doviest k jeho rodičom. Ale v rodine nebol otec (ten ich už dávno opustil), len trpiaca matka, ktorá zostala s týmto synom a ešte s menším dievčatkom sama. Keď salezián povedal matke, že jej syn rozbil okno na aute (čo chlapec priznal) a že to dosť stojí a bude musieť za to zaplatiť, úbohá žena sa cez slzy ospravedlnila a prosila o odpustenie. Vysvetlila, že nemá možnosť zaplatiť, pretože je chudobná, a že svojho syna pokarhá. V tej chvíli sa nesmelo priblížilo dievčatko, sestrička „malého Mago-neho dona Bosca“, so zovretou pästičkou, otvorila ju a ponúkla saleziánovi jedinú, takmer bezcennú mincu, ktorú mala. To bol celý jej poklad. Povedala mu: „Pane, tu máte na zaplalenie skla.“ Môj spolubrat mi povedal, že bol taký dojatý, že už nedokázal nič povedať. Nakoniec tej žene dal nejaké peniaze ako malú pomoc pre rodinu. Nevedel som, ako mám ten príbeh interpretovať, ale bol taký plný života, bolesti, núdze a ľudskosti, že som si predsavzal podeliť sa oň s vami. O niekoľko hodín ne-

skôr mi ukázali ďalší malý saleziánsky dom, ktorý sa nachádzal blízko saleziánskeho domu, kde som býval. Prijímame doň deti, ktoré nikoho nemajú a žijú na ulici. Väčšina z nich sú Haitiania. Dobre poznáme tragédiu, ktorá sa odohráva na Haiti, kde nie je poriadok, vláda ani zákon... a všetko ovládajú len mafie. Práve vedomie, že tieto malé deti, ktoré sem prišli (nikto nevie ako) a nemajú kde bývať, sú prijímané v našom dome (momentálne celkovo dvadsať), aby po tom, čo sa stabilizujú, prešli do iných domov s inými výchovnými cieľmi (v rôznych domoch máme ďalších deväťdesiat maloletých, vždy sú tam saleziáni a laickí vychovávatelia), naplnilo moje srdce radosťou. Podnietilo ma to uvedomiť si, že takto sa zrodilo Valdocco v Turíne s donom Boscom a takto sme vznikli my saleziáni. Malá skupinka

chlapcov z Valdocca spolu s donom Boscom 18. decembra 1859 *de facto* založili saleziánsku kongregáciu.

Ako v tom všetkom nevidieť Božiu ruku? Ako nevidieť, že celá táto práca je výsledkom čohosi oveľa väčšieho, ako je ľudská stratégia? Ako nevidieť, že tu a na tisícok iných saleziánskych miest

ne a ekológiu vnímal s citlivosťou pápeža Františka, ktorá je vyjadrená v encyklike *Laudato si'*. Boli tam prítomní mladí z dvanástich krajín Latinskej Ameriky (osobne alebo online) v rámci svojho hnutia *Udržateľná Latinská Amerika*. Je krásne, že mladí ľudia snívajú a zaväzujú sa k niečomu, čo je dobré pre nich,

vo svete sa naďalej koná dobro vždy za pomoci mnohých štedrých ľudí a ďalších, ktorí sa s nami delia o výchovné nadšenie?

Tento rok bol v Španielsku v Madride a na iných miestach (aj v Amerike) predstavený veľkolepý krátkometrážny film *Canillitas*, ktorý ukazuje život mnohých z týchto mladých ľudí. Bol som šťastný, že som sa tejto reality mohol dotknúť svojimi rukami a vidieť ju svojimi očami. Milí priatelia, je naozaj pravda, že sen dona Bosca sa uskutočňuje aj dnes, po dvesto rokoch.

Včera som celý deň strávil s mladými ľuďmi zo saleziánskeho prostredia, ktorí sa označujú aj sa cítia ako lídri hnutia v saleziánskej Latinskej Amerike. Toto hnutie sa snaží zabezpečiť, aby aspoň saleziánsky výchovno-vzdelávací svet bral starostlivosť o stvorenie veľmi váž-

pre svet a pre nás všetkých, aby bol svet zachránený. Zachrániť znamená zachovať a nič sa nestratí, ani jeden vzdych, ani jedna slza, ani jedno steblo trávy. Nesmie sa stratiť žiadne veľkorysé úsilie, žiadna bolestná trpezlivosť, žiaden skutok starostlivosti, hocako malý alebo skrytý. Ak dokážeme zabrániť zlomeniu čo len jedného srdca, nebudeme žiť nadarmo. Ak dokážeme zmierniť bolesť čo len jedného života alebo nejaké utrpenie, pomôct rásť nejakému dieťaťu, nebudeme žiť zbytočne.

Tvárou v tvár tomu všetkému si s istou vážnosťou trúfam povedať: milovaný don Bosco, tvoj sen je stále VEĽMI ŽIVÝ. Majte sa dobre a buďte šťastní.

(Podľa *Il Bollettino Salesiano*, marec 2024)

Bratislava-Miletičova (1930 – 1950)

Saleziáni, ktorí prišli na Slovensko v roku 1924, začali svoju činnosť v Šaštíne. Ako svoj druhý dom dostali farnosť a starý benediktínsky kláštor v Hronskom Svätom Beňadiku. V poradí tretím saleziánskym domom na Slovensku bol dom v Bratislave na Miletičovej ulici.

Autor: Jozef Kupka SDB

Foto: archív

Divadlo Rybár Marek

Po svojom príchode na Slovensko saleziáni už dlhší čas uvažovali o začatí budovania diela dona Bosca v hlavnom meste Slovenska, k čomu ich povzbudzoval aj trnavský apoštolský administrátor otec biskup Pavol Jantausch. Pán biskup dokonca v roku 1930 zakúpil veľký pozemok v Bratislave na Tehel-

nom poli na vybudovanie ústavu a kostola pre saleziánov. Stavba sa však nemohla rozbehnúť, pretože zakúpený pozemok sa mal podľa návrhu niektorých členov stavebnej komisie mesta Bratislavy použiť na park. Pre vyjednávanie a nové ťažkosti, ktoré medzičasom vznikli, sa stavba musela odkladať. Až začiatkom októbra 1932 bolo vydané stavebné povolenie na pôvodnej parcele na Tehelnom poli.

Správca začínajúceho saleziánskeho diela v Bratislave Dr. František Sersen v tom čase napísal do kroniky: „Keď som prišiel na Miletičovu, na starom opustenom cintoríne, ktorý sa rozkladal na našej parcele, bujnelo na hroboch krovie a plevel, z čoho vyčnievali zvyšky chátrajúcich krížov. Keď som s bratislavským farárom, osvieteným pánom prelátom Dr. Ľudovítom Okánikom, obchádzal hrobmi obsiate budúce stavenisko, povedal: ‚Viete, z tohto miesta ticha a smrti musíte spraviť oázu radostného života. Toto miesto je pre

vás ako stvorené. Vôkol iba fabriky. V tóni ich učených komínov sa krčia osady. Mládež vám nebude chýbať. Ujmite sa, prosím, tejto opustenej záhradky. Ujmite sa tých osirelých hrobov, zmeňte to zabudnuté miesto smrti na život, čo nech je skvelým symbolom vášho budúceho apoštolátu v mojej farnosti.“

Dňa 24. novembra 1932 sa konečne pristúpilo k stavbe projektovaného kostola a saleziánskeho ústavu. Stavba už po tomto začiatku pokračovala pomerne rýchlo a bez problémov, a tak sa 14. septembra 1933, na sviatok Povýšenia Svätého kríža, bratislavskí saleziáni nasťahovali do svojho hotového domu. Vykonanému dielu sa najviac tešila mládež, pre ktorú sa to všetko robilo. V dome boli k dispozícii dve veľké siene: jedna ako hračkáreň a druhá na prednášky a divadlá. Okrem nich tu bolo aj niekoľko miestností na stretávanie sa skupín. Mládež sa však najviac tešila priestrannému ihrisku. Dvor a dom sa už naplňali veselým krikom mladých duší.

V Bratislave sa 8. decembra 1933 konala veľká katolícka slávnosť. Bol posvätený nový kostol na Miletičovej ulici, ktorý vybudovali saleziáni. Posviacku vykonal mestský pán farár Dr. Ľudovít Okánik. Táto veľkolepá cirkevná slávnosť pritiahla do nového a vkusne vybudovaného kostola mnoho veriacich mesta Bratislavy i z okolia. Nový kostol bol v skutočnosti iba Kaplnkou Panny Márie Pomocnice, ktorá sa neskôr mala stať bočnou kaplnkou veľkého kostola

zasväteného Panne Márii. O stavbe veľkého kostola sa však zatiaľ iba uvažovalo. Priestranná kaplnka, ktorá sa počas nediel spájala s divadelnou sálou, už začala slúžiť verejnosti a mládeži.

Priestory domu a ihriska sa postupne sprístupňovali pre potreby rozrastajúceho sa apoštolátu. Na jar roku 1934 sa uskutočnila úprava veľkého priestranného dvora, ktorý chlapcov priťahoval, ale ešte nebol pripravený. Stále tam zavádzali staré hroby, jamy, kamene a kadejaká burina. Ale mladých to neodradilo. Vysúkali rukávy a už aj šermovali čakanmi, motykami a rýľmi. S pomocou dospelých, ktorí to všetko riadili, sa dvor menil. Zo starého cintorína sa stalo výborné ihrisko. Od tohto dňa už bol dvor denne plný mladíkov, ktorí by sa ináč túlili po nebezpečných miestach. Tu im bolo veselo, mali všet-

ko: dobrých priateľov, asistentov a kňazov, ktorí im rozumeli a každému chceli dobre.

Po dobudovaní ihriska sa značne rozbehla športová činnosť. Pri dome vznikol futbalový klub ŠK Konkordia-saleziáni, ktorý kráčal od víťazstva k víťazstvu. Chlapci sa, samozrejme, najviac tešili, keď bol so zábavou spojený aj nejaký výlet. Prvým väčším výletom bola púť do Šaštína k patrónke Slovenska. Išlo ich tam stopäťdesiat. Podobné menšie výlety sa začali organizovať často. Mládež z Miletičovej sa zapájala aj do rôznych manifestačných slávností v Bratislave. V peknom počte sa zúčastňovali na procesiách na sviatok Božieho tela. Ako sa spomína v záznamoch z domu, chlapci vedeli nielen hrať futbal, ale aj plniť si svoje náboženské povinnosti. Mnohých ľudí zvonka prekvapoval fakt, že veselí, hrou zaujatí chlapci, dokázali večer na dané znamenie stíchnuť, odobrať sa do kaplnky, zaspievať si tam a vykonať si svoje večerné pobožnosti.

Dňa 16. septembra 1934 prišiel do domu nový pán direktor vdp. Jozef Bokor s novými spolubratmi. Činnosť saleziánov bola v tom čase takáto:

Kňazi a klerici predpoludním vyučovali náboženstvo na školách a popoludní sa venovali pastorácii aj chlapcom, ktorých sem prichádzalo vo všedné dni vyše dvesto, v nedeľu a vo sviatok však päťsto až sedemsto. Tu pri hrách na priestrannom dvore alebo v spoločenských miestnostiach trávili svoj voľný čas pod dohľadom asistentov. Príťažlivým lákad-

Miletičova, Pomocnica, bohoslužby na dvore

lom pre chlapcov a mocným výchovným prostriedkom boli časté akadémie, tomboly, svetelné obrazy, divadlá a večerné slovká. Ako v každom oratóriu, aj tu v Bratislave boli v nedeľu u saleziánov dve prítlačlivé strediská: kostol a divadlo. Ani jedno z nich nemohlo chýbať. Divadlo priťahovalo na bohoslužby. Medzi divadlom a saleziánskym kostolom bola úzka spojitosť. Pripraviť dobrý nedeľný program síce dalo zbrať, ale bola v tom záruka istého úspechu. Takýto je duch výchovnej metódy dona Bosca, ktorú možno vyjadriť slovami žalmu: „Slúžte Pánovi vo veselosti.“ Dňa 1. októbra 1934 sa do domu na Miletičovej presťahovala redakcia časopisu Don Bosco a správa saleziánov spolupracovníkov. Bol to významný krok vo vývoji saleziánskeho diela v Bratislave na Miletičovej, o ktorom sa už predpokladalo, že sa stane centrom Saleziánskej spoločnosti na Slovensku. Je potrebné pripomenúť, že v tom čase saleziáni na Slovensku ešte nemali sa-

mostatnú provinciu, ale boli súčasťou Česko-slovenskej provincie, ktorej centrum spolu s osobou provinciála bolo v Prahe.

Dňa 24. septembra 1938 ľudí prekvapila správa o mobilizácii, ktorá zasiahla aj saleziánsky dom. Piati kňazi museli narukovať, aby bránili republiku proti hroziacemu vpádu zo strany Nemcov. Pocítilo to aj oratórium, jednak preto, že večer sa nesmelo svietiť, a navyše mnohé rodiny odišli z Bratislavy na miesta, ktoré boli ďalej od hraníc. Mobilizačný stav, našťastie, netrval dlho a všetko sa vrátilo do riadnych kolají.

Po rozpade Česko-slovenskej republiky a vzniku prvej samostatnej Slovenskej republiky slovenská vláda požiadala, aby sa rozdelila aj Česko-slovenská saleziánska provincia. Tak vznikla samostatná Slovenská saleziánska inšpektoria so sídlom v Bratislave. Týmto sídlom sa stal náš dom na Miletičovej ulici. Za prvého inšpektora novej provincie hlavný predstavený saleziánov don Peter

Ricaldone vymenoval 1. septembra 1939 doterajšieho direktora domu vdp. Jozefa Bokora.

Činnosť domu na Miletičovej sledovala stále štyri hlavné oblasti: náboženské formovanie, kultúrnu činnosť, sociálnu činnosť a telovýchovnú činnosť. Tisíce chlapcov a mladíkov prešlo oratóriom na Miletičovej ulici. Každú nedeľu a na sviatok prichádzali stovky chlapcov na svätú omšu a pristupovali k sviatostiam. V oratóriu boli organizované viaceré náboženské skupiny s hlbokým duchovným zameraním. Bola tu sprístupnená čítareň s veľkou knižnicou. Divadlo zaujímalo po kaplnke hneď druhé miesto. Súčasťou kultúrnej činnosti bol aj spe-

Činnosť domu na Miletičovej sledovala stále štyri hlavné oblasti: náboženské formovanie, kultúrnu činnosť, sociálnu činnosť a telovýchovnú činnosť.

okol, hudba a výstavy tlače a misií. Saleziáni od svojho vstupu na bratislavské periferie popri morálnej biede odstraňovali, nakoľko mohli, aj hmotnú biedu. Pri výchove sa využívala zábava a šport, ktoré neboli cieľom, ale hlavným prostriedkom, ako získať mládež, aby sa mohla vychovávať v kresťanskom duchu.

V búrlivom roku 1945 počas frontových udalostí na Slovensku časté poplachy a nálety v Bratislave obmedzovali pravidelnú pastoračnú prácu v oratóriu. V domových záznamoch z tohto roku čítame: „Hrôza približujúceho sa frontu

Miletičova, púť oratoriánov v Šaštíne 1. mája 1936

Miletičova, miništranti 1937, don Hlubík a L. llenčík

nás ponorila až do prachu a cítili sme sa malí a slabí ako nikdy predtým. Vo svojej bezmocnosti sme hľadali záchranu a našli sme ju u Matky Božej. V bratislavskom dóme sme sa slávnostne zasvätili Panne Márii Sedembolestnej. Pred Veľkou nocou sa veriaci pripravili na krvavé jarné dni hlbokou duchovnou obnovou. Potom prišli aj tie strašné dni, keď sme so sklúčeným srdcom, ale s odhodlaním plným dôvery vďaka Pomocnici prežili aj front. V okolí ústavu sa tuho bojovalo. Tri dni vo dne v noci dopadali bomby a míny, lebo blízko nás sú pre vojnu dôležité objekty: továrne, sklady a mestský bitúnok. No saleziánska komunita neopustila svoj ústav ani v najťažšej chvíli. Spolubratia prežívali hrôzy vojny a bombardovania v pivnici. Tak splnili sľub daný veriacim: Nebojte sa, neopustíme vás a nenecháme vás bez duchovnej potechy.“

Kaplnka a ústav dostali niekoľko menších či väčších zásahov. Materiálne škody boli veľké a následky vojny sa potom cítili na každom kroku. Ale spolubratov i veriacych začala mučivo trápiť celkom nová vec. Bola to najmä neistota a obava o budúcnosť z dôvodu nástupu proticirkevnej politiky v našej vlasti. Ale ani napriek tomu nestratili chuť do práce. Namáhali sa a pracovali tak, ako v danej situácii mohli a vedeli. Dňa 19. mája 1946 bratislavskí saleziáni zorganizovali púť do Šaštína. Počet prihlásených vystúpil na päťtisícpäťsto, a preto museli od železníc požiadať tri osobitné vlaky pre pútnikov.

Keď sa koncom februára 1948 zmocnila moci v Československu Komunistická strana, znamenalo to na náboženskom poli začiatok boja na život a na smrť.

1943, detský futbalový turnaj

Ateisti zakázali vydávať náboženskú tlač, knihy aj časopisy. Zoštátnili všetky katolícke školy, zrušili všetky katolícke organizácie, do seminárov sa nanútil marxizmus ako povinný predmet. Pripravovala sa likvidácia rehoľných spoločností. Do každého nášho ústavu prišli dvaja takzvaní národní správcovia. Jeden politický a druhý hospodársky. Úlohou dosadených zmocnencov bolo nebadane študovať denný program a plán každého ústavu a podávať o tom správu na ďalšie inštanície, aby tajné obsadzovanie prebehlo bez problémov, aby nik nemohol zutekať, robiť poplach alebo sa postaviť na odpor. Aj v našom provinciálnom dome na Miletičovej preto „pracovali“ dvaja

zmocnenci. K pripravovanej likvidácii došlo krátko po polnoci 14. apríla 1950. Don Valerián Kňazovič, ktorý pôsobil v ústave ako kaplán, sa vracal domov tesne pred polnocou. Pred domom videl pristavený autobus a v ňom hromadu žandárov, na čo hneď upozornil direktora domu. Ten povedal vrátnikovi, aby nikoho nepúšťal dnu, kým nezobudí spolubratov. Žandári, ozbrojení samopalmi, obsadili dom a spolubratov hneď v noci odviezli do šaštínskeho ústavu, z ktorého spravili koncentračný tábor saleziánov. Odtiaľ boli prevezení do Podolínca. V dome bola zrušená kaplnka i oratórium a saleziáni v ňom celých štyridsať rokov nesmeli pôsobiť.

Sochu, ktorá bola na streche budovy, v roku 1950 rozbili

(Pokračovanie v budúcom čísle.)

Večierok

Turnaj v stolnom tenise

Zážitkom k prevencii mladých alebo zážitok, ktorý pomáha a učí

Autor: Paulína Mäsiarová FMA, Petra Lehotská / Spracovala: Iveta Sojková FMA

Foto: Samuel Šnek

Pod názvom Orientačné dni („OD-čka“) sa ukrýva trojdňový zážitkový preventívny program pre triedne kolektívy 6. – 9. ročníka základných škôl a všetky ročníky stredných škôl. Jeho cieľom je predchádzať sociálno-patologickým javom v triednych kolektívoch, podporiť pozitívnu klímu triedy a rozvíjať osobnosť každého žiaka.

● Budúci školitelia Orientačných dní počas víkendového vzdelávacieho kurzu

História Orientačných dní v kocke

Program Orientačné dni je inšpirovaný programom Orientierungstage, ktorý vznikol v Nemecku v sedemdesiatych rokoch ako nový druh pastorácie mládeže a tiež ako reakcia nemeckej cirkvi na dynamicky sa meniacu spoločnosť. Koncom deväťdesiatych rokov sa Orientačné dni dostali do Česka, konkrétne do Domu Ignáca Stuchlého vo Fryštáku. Podľa ich vzoru si program od roku 2016 našiel svoje významné miesto aj na Slovensku, najskôr v Bratislave, v stredisku Mamateyka, a od roku 2017 sme sa k nim s nadšením pripojili aj my, v tom čase novovznikajúci tím zo Salezka v Banskej Bystrici. Vďaka spolupráci a podpore saleziánskej komunity bratov a sestier FMA tak môžeme realizovať preventívne kurzy, otvárať s mladými dôležité životné témy a novým, účinným spôsobom nadväzovať kontakt so štátnymi, cirkevnými a súkromnými školami, učiteľmi a rodičmi z celej Banskej Bystrice a širokého okolia. Táto skúsenosť nám neustále otvára nové dvere a v novom svetle ukazuje aktuálne potreby a krehkosť mladých ľudí. Orientačné dni nie sú zážitková duchovná obnova alebo iný náboženský program. Skôr predstavujú jedinečný preventívny model výchovy, čerpajúci zo skúseností dona Bosca.

Ponúkame zážitok pre triedu

Jedným z hlavných pilierov, na ktorom stojí naša práca, je zážitková pedagogika a s ňou úzko spojená reflexia – ako prostriedok učenia. Žiakom a študentom podľa presného zámeru a pedagogických cieľov pripravujeme v premyslenej dramaturgii rôzne aktivity, cez

ktoré veľmi prirodzene otvárajú témy ako komunikácia, spolupráca, rešpekt, empatia, prijatie odlišnosti, šikanovanie, xenofóbia, sebazpoznanie, hodnoty, partnerské vzťahy a mnohé ďalšie. Východiskom pre kvalitný obsah kurzu je pre nás osobné stretnutie s triednym učiteľom, sociometrický dotazník a preferencie žiakov. V sumáre naša ponuka pre školy obsahuje štyri rôzne tematické kurzy, adaptačný kurz, školský výlet a v posledných troch rokoch aj teambuilding pre pedagogické zbory. V rámci spomenutých tematických okruhov pripravujeme daný kurz každej triede čo najviac na mieru. Takýto dynamický, zábavný a mladým blízky program je pre nich príjemným prekvapením a pre väčšinu novou skúsenosťou toho, ako môžu vzniknutý zážitok spracovať v spoločnej diskusii so spolužiakmi a prežitú skúsenosť aplikovať vo svojom živote v triede či doma.

Dopyt neustále rastie

Chceme byť spoľahlivým partnerom pre školy a triednych učiteľov pri budovaní triedneho kolektívu ako bezpečného prostredia pre všetkých žiakov. Počas našej sedemročnej skúsenosti sme sa zo strany zúčastnených tried a škôl stretli s veľmi pozitívnymi ohlasmi a dobrá spolupráca s nimi trvá naďalej. Ich prvotné obavy z neznámeho prostredia po veľmi krátkom čase vystriedala spokojnosť, splnenie očakávaní triednych učiteľov, ocenenie našej

● Žiaci 8. ročníka počas aktivity

● Žiaci 9. ročníka počas aktivity

● Študenti 1. ročníka SŠ počas kurzu

odbornosti, ale aj reálne výsledky v zmene triednej klímy a ďalších malých krokov v napredovaní celej triedy či pomenovanie a podchytenie osobných ťažkostí jednotlivých žiakov. V Banskej Bystrici spolupracujeme s trinástimi školami, z toho je desať základných škôl, tri stredné a máme za sebou viac ako stotridsať kurzov. Kolegovia v Bratislave spolupracujú s jedenástimi školami a majú „odškolených“ viac ako stodvadsať kurzov. Viaceré triedne kolektívy sa k nám vracajú opakovane. Záujem o kurzy neustále rastie, a preto sa snažíme v našej činnosti pokračovať s víziou rozšírenia poľa pôsobnosti a pracovných kapacít. Túto pre nás krásnu, ale aj náročnú prácu zastrešuje stabilný tím zamestnancov, ktorý v Banskej Bystrici a rovnako aj v Bratislave tvoria sestry saleziánky a laici. Doplnený je o tím dobrovoľníkov, externých školiteľov a saleziánov, ktorí sa podľa svojich možností zapájajú do prípravy a realizácie niektorých kurzov. Práve preto sa intenzívne venujeme aj vzdelávaniu našich dobrovoľníkov a budúcich školiteľov Orientačných dní s cieľom načerpať odbornejšie zručnosti a skúsenosti, podporiť nadšenie pre takúto prácu s mladými a vytvoriť možnosti ďalšieho stabilne nadväzujúceho tímu.

Predstavujeme zákulisie kurzov

Orientačné dni sú projektom saleziánskych mládežníckych organizácií Laura a Domka pod záštitou sestier saleziánok a saleziánov. Menšiu časť našich nákladov pokrývame z účastníckych poplatkov od žiakov. Ostatné náklady získavame najmä z podpory

našich pravidelných darcov a tiež z Ministerstva školstva či rôznych iných komerčných grantov a zdrojov. Naším cieľom je, aby Orientačné dni ostali pre rodičov finančne dostupné. To si od nás vyžaduje veľa energie na zabezpečenie chodu celého projektu aj odvahu a dôveru v Božiu prozreteľnosť znášať neustálu finančnú neistotu. Naš školiťelský tím v Banskej Bystrici v tomto školskom roku tvoria štyria zamestnanci a spolupracujúca psychologička. V Bratislave je tím tvorený rovnako štyrmi zamestnancami. Je pre nás nesmierne dôležité posúvať sa aj po profesionálnej stránke. Máme za sebou Certifikovaný výcvik metód zážitkovej pedagogiky Prázdninovej školy Lipnice, absolvujeme pravidelný mentoring a časť školiteľov prešla aj školeniami saleziánskych preventív. S rovnakou dôležitosťou sa snažíme zorientovať a vzdelávať v rôznych témach, s ktorými sa stretávame počas kurzov a osobných stretnutí s triednymi učiteľmi pred kurzom, ale aj po ňom – šikanovanie, seba-poškodzovanie, úzkosti, poruchy príjmu potravy, suicidálne myšlienky, extrémizmus, zneužívanie. Silnú a podpornú spoluprácu vytvárame nielen s Orientačnými dňami v Bratislave a materským domom vo Fryštáku, ale aj s inými organizáciami venujúcimi sa prevencii mladých, ako je napríklad Tlakový hrniec.

Potreby mladých nás provokujú

Ako školitelia kurzov veľmi intenzívne vnímame dôležitosť robiť prevenciu nielen formou prednášok, besied, výchovných koncertov, ale napríklad ta-

kou formou, ako ju ponúkame my. Často nízke sebavedomie, neschopnosť vyjadriť sa pred ostatnými, ťažkosti plynúce z domáceho prostredia, nezvládnuté osobné prežívanie a mnohé iné sú spúšťačom ďalších ťažkých a patologických problémov. Veľa z nich si vieme počas kurzu všimnúť a ďalej v spolupráci s triednym učiteľom pomenovať a hľadať riešenia. Pre učiteľov, ktorí majú u nás možnosť spoznať svojich žiakov v nových situáciách a v novom svetle, sú Orientačné dni významným miestom, kde môžu prehĺbiť vzťahy so svojimi žiakmi a nanovo sa inšpirovať v pedagogickej činnosti. Naše saleziánske prostredie a prístup je pre nich príjemný, oslovujúci a v kombinácii s kvalitným programom sa takmer každá trieda chce k nám znova vrátiť, čo je pre nás zázrakom a dôvodom na vďačnosť. Naša práca je krásna aj v tom, že sme priamymi účastníkmi pozitívnych zmien. Veríme, že Salezko a Mamateyka sa budú stávať stále viac domovom a bezpečným prostredím pre všetkých a že sa naučíme byť citlivými a kompetentnými odpovedať na tie najaktuálnejšie potreby mladých ľudí dneška.

ORIENTAČNÉ DNI®
 ŽÁŤ TAK DŇEŤ TO:EDNI

● Logo Orientačných dní

Preventívny systém vo výchove mládeže VII.

Autor: František Kubovič SDB

Foto: Barbora Kullačová

Náboženstvo spolu s predošlými dvoma (rozumom a láskavosťou) je tretí princíp preventívneho systému dona Bosca.

V ponímaní dona Bosca sa pilier náboženstva vzťahuje a orientuje na jediný cieľ, a to na spásu duše. Ak sa pozeráme na saleziánsku výchovu, nájdeme v nej v prvom rade náboženskú výchovu, ktorá vychádza zo skúseností dona Bosca. Vo výchove mu išlo o to, ako pomôcť mladému človeku dostať sa do neba. Vo svojej mysli a pred očami mal horizont šťastia večnej radosti a blaženosti. Inými slovami, naplno prežíval

Viera a vzťah s Bohom sa prežíva na úrovni osobného vzťahu a priateľstva s ním, nejde len o nejaké vedomosti, bezduché liturgické úkony alebo o formálnu príslušnosť k Cirkvi. Tento spôsob prežívania viery môžeme nájsť aj v apoštolskej exhortácii pápeža Františka *Christus vivit*. Nasledujúce výroky dona Bosca ukazujú jeho pohľad na spásu: „Boh chce, aby sme boli všetci spasení, a jeho vôľou je, aby sme sa všetci stali svätými.“ „Kto chce byť spasený, musí

mať v mysli večnosť, v srdci Boha a pod nohami svet.“ „Každý je povinný plniť si povinnosti stavu, v ktorom sa nachádza“. Jeho túžba bola, aby sa všetci stali svätými a dostali sa do neba. Predstava Pána Boha nemá byť len obyčajná idea v hlave (koncept), ale Boh má byť predovšetkým vnímaný v srdci ako osoba, s ktorou sme vo vzťahu. Mama Margita od malička viedla malého Janka

k tomuto osobnému vzťahu. Ak si ponecháme v srdci priestor pre Boha, vedie nás to k novým horizontom otvorenosti, prijímaniu druhých v ich rozdielnosti, sebadarovaniu, pričom týmto všetkým nadobúdame vnútornú slobodu.

Myšlienka spásy je v preventívnom systéme spojená aj s očisťovaním srdca, ktoré je vyjadrené veľmi jednoducho:

„plniť si svoje povinnosti“. Zdôrazňuje sa tu hodnota disciplíny a práce. Aj keď v časoch dona Bosca prevládala idea strachu z trestajúceho a súdiaceho Boha, on sa ju snažil predstavovať ako bázeň. Sme stvorení a to si vyžaduje dôveru k Bohu ako Otcovi. Aj napriek tomu, že sme krehkí a sme pútnici, sme povolani k láske a sme závislí od Boha. To si vyžaduje neustále očisťovanie a dodržiavanie prikázaní, hlavne prikázania lásky. Boh je spoločenstvo osôb a zaujíma sa o človeka. V časoch dona Bosca sa príliš sústreďovalo na hriech, čo viedlo k smútku. Don Bosco však ponúka láskavosť, ktorá preniká aj náboženstvo a zverenie sa Pánovi. Ten nás pozýva do dobrodružstva s ním, pričom jeho prozreteľnosť sa o všetko postará. Dôležitú úlohu pri odovzdávaní viery majú vychovávatelia a rodičia. Prítomnosť Boha môže byť zvnútornená len vtedy, ak je nimi účinne sprostredkovaná. Čím viac sú oni sami preniknutí Pánom, tým viac mladému človeku ukazujú, čo znamená priateľstvo s Bohom. Úloha katechézy nespočíva len vo formálnom odovzdaní informácií a vedomostí z katechizmu ako pravdy, ale má byť modelom, ktorý láskavosťou konkretizuje to, o čom sa hovorí, a uvádza to do praktického života – vychováva k čnostiam.

Odovzdávanie viery musí byť kreatívne, pričom obsahy odovzdávané doma, v škole a v kostole si vyžadujú stále prehlbovanie. Môže tomu napomôcť čítanie duchovných kníh, životopisov svätých, rôzne svedectvá, púte, stretká,

čnosť nádeje, ktorú každý kresťan dostal pri krste. Chcel však, aby tento šťastný život nebol až po smrti, ale spásu prepájal so životom už tu na zemi. Bol si vedomý, že šťastný a úspešný život je založený na priateľstve s Bohom a vyžaduje si trvalé očisťovanie od hriechu a negativity. Všetko sa to deje vo všednosti a každodennosti s nádejou na šťastný život nielen v dospelosti, ale aj vo večnosti v nebi.

rozličné združenia a spoločenstvá. Posledné dve boli typické pre saleziánske kolégiá (internáty pre chlapcov) a nazývali sa družiny alebo spolky. Napomáhali a podporovali vzájomný rast v čnostiach. Samozrejme, mladí ani vtedy, ani dnes sa nevydržia dlho sústrediť, a preto je pre nich nevyhnutné nájsť vhodné a sympatické spôsoby, ako prežiť chvíle modlitieb a kázni. Netreba ich nútiť, ale je žiaduce povzbudiť ich, a ak sú dobre pripravené ponuky, väčšinou ich prijímú. Don Bosco si bol vedomý, že v školskom systéme, ale aj mimo neho každá povinnosť vytvára nezájem. Ak chýba motivácia, stačí tam len byť a nejakú to odtrpieť. On uprednostnil riziko, že ak sú veci nudné, môže niekto aj chybať. Don Bosco svoju pedagogiku postavil okrem mariánskej úcty aj na sviatosti Eucharistie a sviatosti zmierenia. Eucharistia nám pripomína, že výchova je syntéza medzi Božím pôsobením a pôsobením človeka. Vychovávateľ nerobí všetko, ale je ten, ktorý má uviesť mladého človeka do spolupráce s Bohom. Don Bosco bol silne presvedčený o sile pôsobenia Eucharistie. Vo výzve adresovanej žiakom a pedagógom v životopise Dominika Savia napísal: *„Dajte mi mladého človeka, ktorý prijíma tieto sviatosti, uvidíte ho rásť v mladosti, dosiahnuť mužný vek a dospieť, ak sa to Bohu bude páčiť, až do neskorej staroby so správaním, ktoré je príkladom pre všetkých, čo ho poznajú. Túto múdrosť nech pochopia mladí, aby ju praktizovali; nech ju pocho-*

pia všetci, ktorí sa zaoberajú ich výchovou, aby im ju vštepovali.“

Prežívanie pedagogiky Eucharistie a sviatosti zmierenia nie je len otázka nejakého automatizmu, ale ide o pôsobenie Božej milosti prejavujúcej sa v konkrétnej starostlivosti. Don Bosco sa snažil vytvoriť podmienky, v ktorých vynikala krása čností a škaredosť hriechu. Nešlo mu o varovanie pred všetkými možnými zlými dôsledkami ani o presné filozofické a morálne zdôvodňovanie zla, ale snažil sa konkrétne zo skúseností poukázať na to, čo je pekné a škaredé rečou prístupnou mladému človeku. Výchova k dobrej svätej spovedi bol základ, pričom efekt odpustenia viedol k láske, ktorá sa potom rozdávala pre iných. Dbal o to, aby vychovávateľ dodržiaval určité postoje. Povzbudzoval mať stáleho spovedníka, ktorý môže dlhodobejšie sprevádzať. To umožňuje lepšie poznanie seba, hlbšiu vzájomnú dôveru a netreba vždy všetko nanovo dopodrobna vysvetľovať. Samozrejme, u vychovávateľa sa predpokladá, že nebude nadradený sudca a nebude využívať získané informácie, ale práve naopak, podporí otvorenosť srdca. Slabosti a nedostatky môžu pomôcť pracovať s vôľou v konkrétnej práci na sebe prostredníctvom dobrých predstáv. Môže sa zdať, že ide o málo vecí, ktoré sú príliš jednoduché, no však práve vytrvalosť v nich prináša premenu v každodennosti. Netreba zabúdať, že táto premena je proces, často aj bolest-

ný, a vyžaduje si čas, počas ktorého dozrieva chuť zmeniť sa. Na ceste kráčania don Bosco ponúkol mladým sprievodkyňu Pannu Máriu pod titulom Pomocníca kresťanov. Nevzýval ju len o materiálnu či bežnú pomoc v živote, ale aj o pomoc pri raste v čnostiach.

V časoch dona Bosca sa nepoužíval pojem spiritualita, ktorý je nám dnes omnoho bližší, ale hovorilo sa o náboženstve. My dnes vo výchove pracujeme vo viacerých kontextoch: spiritualita, morálka a náboženstvo. Je však potrebné, aby sa docenili hlboké existenčné skúsenosti (zmysel života, láska, bolesť, smrť...), ktoré prežívajú všetci ľudia. Netreba ani oddeľovať výchovu od školského vzdelávania. V našej sekularizovanej spoločnosti je čoraz menej kresťanov a s tým je potrebné vyrovnávať sa. To si vyžaduje vytvárať ponuky spirituality pre všetkých, ktorá vychádza z existenčnej skúsenosti, a neobmedziť sa len na odovzdávanie náboženských právd. Najprv treba urobiť všetku prácu predtým (zamýšľať sa nad zmyslom života či hodnotami) a až potom vojsť do logiky viery, v ktorej sa uchováva pravdy viery, dogmy a normy správania. Budovanie výchovnej komunity nám pomôže zabezpečiť stále hľadanie pravdy, mať nadhľad nad všetkým a vedieť používať rozum nie iba čisto vedecko-technicky. Všetko toto sprevádzanie by sa malo uskutočňovať v klíme priateľstva a láskavosti.

Do roka a do dňa

Text a foto: Jakub Halčák ASC

**Aká je saleziánska rodina?
V čom je podobná tej našej
doma a v čom sa líši?
Ak to má v rodine fungovať,
musí v nej panovať láska.
A tak je to aj
v tej saleziánskej.
To, čo jednotlivých členov
saleziánskej rodiny spája, je
láska k donovi Boscovi
a túžba pomáhať mladým
tak, ako to robil don Bosco.**

Takto začal svoju homíliu provinciál don Peter Timko SDB. Áno, v ten istý deň ako pred rokom, v sobotu, a tiež za jeho prítomnosti (aj pred rokom bol na vizitácii v Prešove a tento rok to opäť vyšlo na rovnaký termín) sa začala naša „Konferencia 24 saleziánov spolupracovníkov“ strediska Sever, a to v Roku vďačnosti, čiže v stom roku od príchodu saleziánov na Slovensko, v šesťdesiatom roku príchodu do Prešova (koadjutor Eugen Baša SDB) a tridsiatom deviatom roku prvých prísľubov saleziánov spolupracovníkov.

Zúčastnili sme sa na nej v hojnom počte. Dokonca tohto roku sa prišlo s novinkou, aby po tých, ktorí sa pre starobu alebo nevládnosť (ale ešte trochu vládu) nemôžu zúčastniť na konferencii, bolo poslané auto. Samozrejme, s ich súhlasom. Veľmi si to naši starší spolupratelia pochvaľovali.

Začalo sa to oficiálne svätou omšou, ktorú celebroidal provinciál don Peter Timko SDB. Koncelebrantmi boli: don Ján Jakubov, predstavený saleziánov v Prešove, a don Ondrej Puček SDB, delegát saleziánov strediska Sever. Pri

tejto výročnej svätej omši skladali svoje prísľuby a zároveň boli prijatí do nášho strediska Sever manželia **Matej a Zuzana Stanovci**. Mamka Zuzka pri skladaní prísľubov držala na rukách svoju malú dcérku, takže neoficiálne (čiže nie de iure) aj tá – hoci len pozorovala, čo sa deje – „zložila prísľub“.

Provinciál don Peter Timko počas homílie upriamil našu pozornosť na sen dona Bosca, ktorý mal ako deväťročný. *Vychádzal z evanjelia, v ktorom Ježišovi hovorí, že prišla jeho matka. Ježiš reaguje slovami: „Kto je moja matka, kto sú moji bratia?“ (porov. Mt 12, 47 – 50). Reakcia poslucháčov bola: „Pomiatol sa“ (porov. Mk, 3, 21). Prepojil to so snom malého Janka. Deväťročný Janko videl v sne chlapcov, ako sa bijú, a jeho prvá reakcia bola pustiť sa do bitky. Keď bol upozornený, že nie bitkou, ale láskou, povedal, že to nedokáže. Ježiš mu odpovedal, že mu dá učiteľku, ktorá ho to naučí. A predstavil mu svoju matku Máriu, s pomocou ktorej dokáže aj nemožné veci. Všetko, čo má charakterizovať saleziána spolupracovníka, je v tom sne. Koreň, z ktorého čerpáme saleziánsku charizmu.*

Svätá omša

Noví saleziáni spolupracovníci – Matej a Zuzana Stanovci

Odovzdanie Pravidiel saleziána spolupracovníka (PAŽ)

Príhovor najstaršieho saleziána spolupracovníka Ing. Jožka Slavkovského

Mnohokrát aj my v spoločnosti, hoci máme kultivovanejšie spôsoby, či už je to v spoločenstve, na pracovisku, alebo kdekoľvek sa nachádzame a vidíme druhých ľudí, že nerobia, ako by mali, máme tendenciu hodnotiť na prvý pohľad ako tí v evanjeliu alebo ako malý Janko.

Ako máme hodnotiť? Don Peter nám porozprával pekný príbeh. Každý rok na Vianoce sa zišli všetky deti u starej mamy. Tá si po dvadsiatich piatich rokoch kúpila novučičký biely koberec. Nový koberec v tejto vianočnej atmosfére dodal tejto udalosti úplne nový vzhľad. Strýko Teodor daroval každému zo siedmich synovcov

a neterke pohár sladučkého medu, ktorý vyrobili jeho včielky. Deti sa radovali. Šestročnej Adelke však pohár s medom spadol na novučičký koberec starej mamy. Medová stopa sa tiahla po celom dome. Adelka s plačom utekala do kuchyne do náručia starej mamy. „Starká, medík sa mi vyliat na tvoj nový koberec!“ Plakala. Stará mama pristúpila k Adelke, s láskou sa jej zahľadela do zaslzených očí a povedala: „Netráp sa, zlatičko, dostaneš nový medík.“ Aj Ježiš Jankovi hovorí: „Nie bitkou, ale dobrotou a láskou si ich získaš. Časom všetko pochopíš.“ Tejto добрote sa v taliančine hovorí bonta paziente, trpezlivá dobrota. A pravé túto dobrotu, túto lásku by sme mali mať, keď prídeme do situácií, v ktorých by bolo ľahké hodnotiť „pomiatol sa“, je taký... alebo aj nejaké tvrdšie úsudky.

Po svätej omši bolo malé agapé. Po občerstvení nám bola predstavená **Strenna 2024**. „Sen, ktorý podnecuje k snivaniu.“ Srdce, ktoré mení „vlkov“ na „baránkov“. Výklad Komentára hlavného predstaveného dona Fernándeza Artimeho k Strenne nám poskytol salezián spolupracovník **Peter Harčár**, člen PR z bardejovského strediska. Na záver sa prihovorili jednotliví radcovia a podali správy o financiách a hospodárení, o poskytovaní pomoci rodinám, atď. Na konferencii ASC Sever boli prítomné aj sestričky **Zuzka a Monika FMA** z Kolégia Márie Romerovej, ktoré už od roku 2022 pracujú v Prešove.

Po vyčerpávajúcich referátoch nasledovala diskusia. Ako prvý sa prihovoril náš

najstarší spolupracovník **Jožko Slavkovský** a porozprával nám o živote seniora v pokročilom veku. Celý tento program konferencie bol ukončený obedom a vzájomným podelením sa v menších skupinkách.

Príhovor sestričky Moniky FMA, ktorá od roku 2022 pracuje v Prešove-Solivare

Príhovor správcu DMM na Drienici Jožka Kolarčíka ASC

Slovenské saleziánske kvarteto v Argentíne

Spracoval: rhsdb

Foto: archív SDB Argentína

Slovenský zoznam zosnulých saleziánov, zachovaný ešte od spolubratov z čias totality, uvádza 19. januára meno Jozef Melo. A pri ňom len to, že sa narodil v Hlohovci 9. februára 1924 a zomrel v roku 1983 v Argentíne.

Jeho osobná zložka v našom archíve v Bratislave obsahuje iba celkom základné údaje a aj tie sú z hlavného archívu v Ríme – písané po taliansky. Zaváňa to tajomstvom, ktoré si zaslúžilo trochu námahy.

A postupne sa odkryl príbeh rodiny emigrantov, ktorej štyri deti vstúpili do saleziánskej rodiny.

Vo vlasti sme o nich nič netušili. Rodina Melovcov.

Na zažltnutom papieri formátu A5 s osobnými údajmi spolubrata „Jozef Melo“ sa píše, že sa narodil vo „Frey“, v zátvorke dopísané „= Freystadt = Hlohovec“, diecéza Nitra. Meno otca je František a matka Eva, rodená Bedy. Dokument ďalej prezrádza, že Jozef spoznal saleziánov v oratóriu v Córdobe – Villa da „v júni 1935“. Teda on neodíšiel do Argentíny na misie, ako by sme si mohli najprv myslieť. On tam už vyrástol.

A tak sa začalo pátranie. V hlohovskej farnosti v matrike nemajú žiadny záznam o krste Jozefa Mela. Pohľad späť na zažltnutý papier s údajmi ukazuje k rodisku dopísané ešte: „Ujlak – Ireg“. Internet pomôže zistiť, že by to mohlo byť Veľké Zálužie – Jarok neďaleko Nitry. Pátranie vrcholí vo farskej matrike v obci Jarok. Tu majú zápis o krste Jozefa Mela deň po narodení. Pri mene otca Františka je „inquinus“, želiar, roľník, čo hospodáril na menej ako 1/8 usadlosti; boli teda chudobná rodina. Pri mene krstiaceho kňaza je „Dr. Andreas Škrábik“, miestny farár; vtedy už 20 rokov kňaz a neskôr banskobystrický biskup. Matrika tiež prezradí sobáš rodičov Františka a Evy 6. novembra 1922; obaja boli z Iregu.

V životopise saleziána Jozefa Mela, ktorý nám láskavo poskytli zo saleziánskeho archívu z Argentíny, čakali ďalšie prekvapenia. Jozef mal ešte štyroch súrodencov. „Dvaja z nich, František a Benito, tiež saleziáni kňazi; Rosa (Ružena), dcéra Márie Pomocnice, a Terézia, ktorá žije s rodičmi, ktorí oslávili už diamantové výročie svojho svätého manželského života,“ tak sa píše v texte pri úmrtí Jozefa Mela v januári 1983. „So svojimi rodičmi, ktorí sa usadili v Córdobe, prišiel Jozef do Argentíny 29. januára 1925.“ Nemal ani rok. Melovci ako roľníci

sa usadili na vidieckom predmestí Córdoby, mesta vo vnútrozemí Argentíny.

Tam sa po roku, 3. februára 1926, narodil druhý syn František a o ďalšie dva roky, 9. júla 1928, tretí Benito. A potom prišli dve dcéry: Ružena sa narodila 1. marca 1933 a napokon najmladšia Terézia. „Nikdy nebudem môcť dostatočne poďakovať Bohu za rodinu, ktorú mi dal. Rodičia hlbokej kresťanskej viery, poctiví robotníci, neochvejne spravodliví,“ píše v spomienkach dcéra saleziánka Ružena. Prvé roky rodina chodievala v nedeľu až šesť kilometrov pešo do kostola. V roku 1934 však saleziáni postavili malý kostol v blízkej štvrti El Tropezón, čo bolo pre Melovcov o polovicu bližšie.

Keď chlapci podrástli, chodievali všetci v nedeľu popoludní na dvojkolesovom voze ťahanom koňmi do tri kilometre vzdialeného saleziánskeho oratória. Tam zažili atmosféru jednej veľkej rodiny a tam sa zrodili duchovné povolania.

Zo zápisov Ruženy pokračujeme: „Mám v živej pamäti kresťanskú lásku, ktorá sa doma prežívala. Ktokoľvek prišiel, nikdy neodíšiel s prázdnyimi rukami. Koľko ľudí zostalo v dome dlhý čas, kým sa nevyriešilo ich bývanie. Pre mnohých krajanov, ktorí prišli z Európy, boli prvé chvíle ťažké. Doma, aj keď sme boli chudobní, sa vždy našlo riešenie. Každodenným chlebom boli ranné a večerné modlitby, ruženec, pocit Božej prítomnosti a otcovstva, láska k Panne Márii.“ Zvyk modlitby ruženca si rodina priniesla z vlasti, kde boli členmi Ružencového bratstva.

Prvý syn Jozef v roku 1936 ako 14-ročný vstupuje do saleziánskeho ašpirantátu a v roku 1943 do noviciátu. Obličku do klerického rúcha – do reverendy – prijal v oratóriu, kde vyrástol. O dva roky ho

nasledoval brat František a o ďalší rok Benito. Prešťastní rodičia videli, ako v jeden deň 20. novembra 1955 spoločne ich synovia Jozef a František prijali kňazskú vysviacku a Benito subdiakonát. Medzitým v roku 1953 dcéra Ružena zložila reholné sľuby ako saleziánka.

Rodičia žili roľníckym životom až do roku 1954, keď otec začal pracovať v miestnej fabrike na výrobu vojenských lietadiel. Najmladšia Terézia vyštudovala v Córdobe, starala sa o rodičov až do ich smrti a pracovala na Škole pre poddôstojníkov letectva. Otec František zomrel v roku 1984, mama Eva o tri roky neskôr.

Don Jozef Melo, ten narodený ešte na Slovensku, bol ako kňaz postupne učiteľom, ekonómom roľníckej školy, katechétom, napokon prežil jedenásť rokov ako kaplán v saleziánskej misii General Pico na severe Patagónie. „*Tam zanecháva svoju stopu jednoduchosti a láskavosti na všetkých, ktorí ho poznali.*“ Posledné dva roky bol spovedníkom na roľníckej škole v Buenos Aires, Del Valle. Tam v roku 1983 zomrel, mal len 59 rokov. Trpel na bolestivú artrózu, znášal ju však s úsmevom. „*Pokora a služba. Nielenže nikdy neodmietol pomôcť druhým, ale jeho neustálou starostou bolo položiť bratom na stôl kvety,*

poslúžiť kávu... Ako nežný ctiteľ Panny Márie nosil v každom vrecku nohavíc alebo kabáta ruženec, ktorý denne súchal v prstoch,“ píše o ňom jeho posledný direktor komunity.

Druhý, don František Melo, pôsobil ešte ako mladý salezián v roku 1949 v severozápadnej Patagónii (oblasť La Pampa) v meste Victoria. Hneď po kňazskej vysviacke sa tam vrátil, na „západnú Pampu“, a pôsobil tam až do roku 2015. „*Cura Pancho*“ (kňaz Pančo), ako ho volali, putoval za veriacimi do všetkých možných lokalít v okruhu 340 kilometrov – čo bol rádius jeho farnosti Našej Panej de La Merced vo Victorii. Až ho nazvali „evanjelizátorom západnej Pampy“. Bol aj učiteľom matematiky a telovýchovy, „*vždy v službe mužom, ženám a deťom, ktorých katechizoval, krstil a sobášil a ktorí v ňom vnímali skutočného Božieho muža,*“ píše sa v jeho nekrológu. Posledné roky prežil v Dome zdravia Zatti v rodnej Córdobe. Pri jeho smrti, 27. februára 2020, mal 94 rokov, biskup zo Santa Rosa v západnej Pampy napísal: „*Jeho život v našich dedinách západnej Pampy bol rozsieváním evanjelia rukou dona Bosca a stal sa príkladom vernosti Pánovi s hlbokou láskou k Panne Márii.*“

Tretí, don Benito Melo, už počas salezi-

ánskej formácie študoval jazyky: ovládal rodnú slovenčinu, španielčinu, taliančinu, francúzštinu a latinčinu. Ako saleziánsky asistent šiel v roku 1950 tiež do Victorie. Vtedy tam bol aj jeho brat František. Dva roky po kňazskej vysviacke (tá bola v roku 1956) ho poslali na výpomoc do Peru, kde bol aj direktorom komunity. „*Veľmi dobre pracuje s mladými. Majú ho radi a on ich. V Piure bol úžasným katechétom a tiež oduševneným direktorom.*“ Od roku 1987 bol jedenásť rokov veľmi horlivým a nábožným farárom v rodnej štvrti El Tropezón v Córdobe, v komunite mladých ponovicov. Vystaval postupne päť kaplniek v rôznych častiach mestskej štvrte, požíval veľkú úctu miestneho arcibiskupa. Keď mu niekto ponúkol zviezť sa autom, poďakoval a ukázal v ruke ruženec, ktorý sa takmer bez prestania modlil. Mal veľa zdravotných ťažkostí. Keď sa raz zotavoval po operácii u sestry Terézie, v istý deň jej povedal: „*Modlil som sa ruženec a nevládal som dokončiť Zdravas! Vtom som videl Pannu Máriu a ona dokončila Zdravas! Videl som ju, bola tu a pomohla mi modliť sa ruženec.*“ Zomrel 6. marca 2009. Pri jeho pohrebe mnohí farníci vydávali svedectvo o jeho čnostnom živote: „*Svätá neúnavná práca a dobrotivosť na tvári.*“

Štvrtá, Ružena, sestra saleziánka, bola postupne školskou radkyňou, profesorkou, direktorkou komunít i riaditeľkou škôl, viacero rokov pôsobila v meste Rosario, napokon aj v rodnej Córdobe, pracovala na ekonomickom úseku provincie, animovala tiež skupinu Saleziánske dámy, písala. Mala „*hlbokú a silnú vieru, bezpodmienečnú podporu sestier v mnohých gestách, ktoré z teba urobili matku, sestru a spoločníčku všetkých aj ich rodín v situáciách choroby alebo iných potrieb,*“ spomínala na ňu istá spolusesstra. Zomrela 30. júna 2021. „*Keby som sa narodila tisíckrát, tisíckrát by som prosila Boha o dar tohto povolania, cítila som jeho prítomnosť a pomoc Panny Márie za každých okolností, v dobrých i zlých časoch. Mala som veľkú radosť, že mám troch bratov saleziánov, a my štyria vďačíme našej sestre Terézii, ktorá sa vždy a až do posledných chvíľ starala o našich rodičov.*“

Spoločná fotka rodiny Melovcov vznikla v deň šesťdesiatych narodenín otca, a to 29. januára 1958. V to ráno – bolo to ešte pred Druhým vatikánskym koncilom – traja synovia simultánne celebrovali svoje omše ako vďaku za rodičov.

Pozerať sa na svet očami múdrosti

Autor: sestra Linda Pocher FMA

Foto: archív

Pápež František venuje 241. odsek encykliky *Laudato Si* vzťahu medzi Pannou Máriou a jej starostlivosťou o stvorenie. Vyzdvihuje najmä Máriino chápanie a stráženie pravého zmyslu všetkých vecí:

„Ona vo svojom srdci nielen ‚zachovávala‘ (porov. Lk 2, 19; 51) všetky Ježišove slová, ale teraz aj chápe zmysel všetkých vecí. Preto ju môžeme prosiť, aby nám pomáhala hľadiť na tento svet očami múdrosti.“

Odkaz na Lukášovo evanjelium v texte encykliky nie je náhodný. Evanjelista totiž tým, že dvakrát – v 19. a 51. verši druhej kapitoly – **vyzýva svojho čitateľa, aby sa zamyslel nad Máriinou schopnosťou venovať pozornosť prítomnému okamihu a načúvať ľuďom a svetu, ktorý ju obklopuje**, vkladá Máriu do tradície izraelských mudrcov, teda tých, ktorí sa neustále snažili rozpoznávať Božiu vôľu v každodennom živote. Mudrci Izraela študovali Zákon a Prorokov a nebáli sa porovnávať Písmo s radostnými i smutnými životnými skúsenosťami a s jeho protirečeniami. Biblické knihy múdrosti (Kniha prísloví, Kniha múdrosti, Kniha Sirachovcova, Kniha Kazateľ, Žalmy, Pieseň piesní) zhromažďujú úvahy a modlitby múdrych. Ich cieľom je vzdelávanie, ktoré je venované hlavne výchove mladých ľudí.

Knihy múdrosti zobrazujú múdrosť v personifikovanej postave múdrej ženy, znalkyne života, tej, ktorá chce dať svoje starostlivé schopnosti a vedomosti do služieb výchovy mladých (porov. Prís 8 – 9; Sir 24). Najmä na začiatku 9. kapitoly Knihy prísloví sa opisuje Žena Múdrosti, ktorá sa vydáva hľa-

dať si žiakov: hľadá ich na uliciach a námestiach, posielala po nich prostredníctvom svojich služobníčok, aby ich pozvala do svojho domu a podelila sa o svoj stôl, túži teda po tom, aby od nej dostali všetko potrebné k životu a k šťastiu.

Prečo múdroslovné knihy dávajú Múdrosti ženskú tvár? Pravdepodobne toto označenie odráža výchovnú úlohu, ktorú v tradičnej židovskej rodine zohrávala matka. Vo svete, kde ešte neexistovali školské inštitúcie, muži pracovali mimo domu, zatiaľ čo ženy mali na starosti domáce práce, ku ktorým patrila aj starostlivosť o deti, kým neboli dosť veľké na to, aby mohli pomáhať pri práci. Úlohou matky bolo aj oboznamovať deti s poznatkami o viere a kultúre.

Pri pohľade na dejiny Božieho ľudu zisťujeme, že Mária nie je jedinou ženou, ktorá vynikala múdrosťou! Práve naopak, Mária je súčasťou dlhého rodokmeňa múdrych žien. Niektoré pred ňou, ako napríklad Ester, Judita, Rút, Debora, Alžbeta, iné nasledujú v dejinách Cirkvi po nej. Aj saleziánska rodina môže medzi nimi s osobitnou vďačnosťou rozpoznať Mamu Margitu a matku Mazzarellovú.

Vyprosujme si teda spoločne milosť naučiť sa rozpoznávať stopy Božej prítomnosti a lásky v každom prvku stvorenia, aby sme rástli v úcte a starostlivosti o všetko živé a zverené do našich rúk.

Pod'akovanie

Autor: Andrej Kňaze SDB

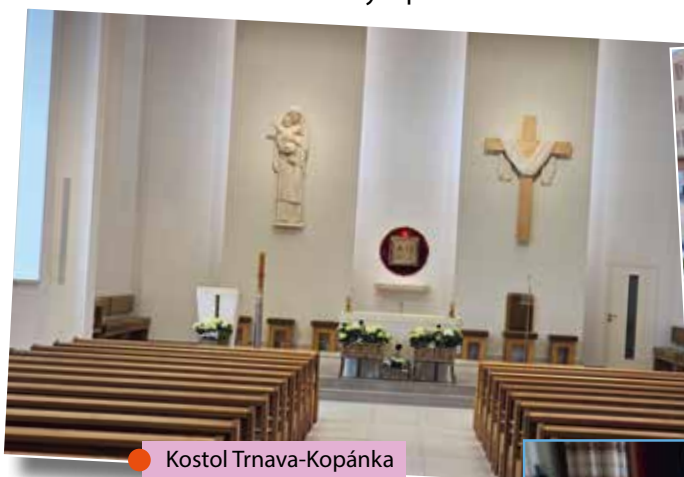
Foto: archív

S hlbokým a vďačným srdcom chceme vyjadriť našu úprimnú vďaku pánovi Alexandrovi a pani Ružene Belicayovým za ich veľkorysosť a obetavosť. Ich dar, ktorý spočíva

luúčať na budovaní diela a mohli byť aj oni nápomocní pri starostlivosti o deti a mladých.

Pani Ružena zomrela vo veku 89 rokov

a svoje poslanie a lásku k deťom nosila v srdci až do konca. Pán Alexander sa dožil 80 rokov. Obom sme vďační, že sa vedeli priblížiť k poslaniu dona Bosca snažiť sa po-

Kostol Trnava-Kopánka

Bratislava-Miletičova

v zanechaní dedičstva saleziánom, nám poskytol príležitosť finančne podporiť rekonštrukciu kostola a oratória v Trnave, ktoré pravidelne navštevuje približne päťsto detí, a okrem toho aj časť nového oratória na Miletičovej v Bratislave. Tento dar predstavuje hodnotu 214-tisíc eur a umožňuje saleziánom pokračovať vo svojej dôležitej práci s deťmi a mládežou, ktorú vychovávajú v kresťanskom duchu a podporujú plnohodnotné využitie voľného času.

Manželia Belicayovi boli hlboko veriaci a celý život sa vzdelávali nielen kresťanskou literatúrou, ale obohacovali svoje poznanie z viacerých strán. Veľmi radi cestovali a spoznávali Slovensko, nevynechávajúc ani zahraničné púte. Pani Ružena bola v súkromnom živote pľúcna lekárka, manžel Alexander sa venoval stavebnej činnosti vo svojej firme. Obaja mali veľmi blízko k deťom, a keďže vlastné nemali, s veľkou láskou sa starali o deti rodinných príslušníkov. Keď spoznali saleziánov na Miletičovej, rozhodli sa zanechať časť svojho majetku práve im, aby mali aspoň takto spo-

Pani Ružena Belicayová

máhať mládeži podľa svojich možností. Úprimné Pán Boh zaplať za ich štedrosť, ktorá sa premenila na dobro a skutočnú pomoc.

„V súčasnej zložitej dobe si ešte viac uvedomujeme potrebu zodpovednej výchovy, ktorá formuje mladých ľudí. Chceme byť blízko nich, ponúkať im zaujímavý program, ale aj odpovede na otázky, ktoré ich trápia,“ uviedol provinciál don Peter Timko.

Za všetkých dobrodincov slúžime každú sobotu svätú omšu a pamätáme na nich v modlitbách.

„Je úžasné žiť s vedomím, že naše deti trávajú čas v bezpečnom prostredí obklopení priateľmi a ľuďmi, ktorí žijú posolstvo dona Bosca v našom miestnom oratóriu.“

(5-členná rodina z Bratislavy)

Ak poznáte podobný príbeh a chceli by ste sa s ním podeliť, napíšte nám na: donboscodnes@saleziani.sk

Pán Alexander Belicay

DETI chcú byť súčasťou aj môjho online sveta

Autor: Viktória Norisová / Barbora Okruhľanská
Foto: archív Rie Zeliskovej

Ria Zelisková je mama piatich detí, úspešná influencerka – na Instagrame známa ako „Vinárova žena“. Ako majú doma nastavené fungovanie s technológiami?

Si generácia, ktorá vyrastala bez mobilu. Porovnávaš niekedy svoje detstvo s detstvom svojich detí?

Áno, ten sentiment tam vždy je, keď si tak spomínam na detské časy. Vnímam, o čo dnešné deti prichádzajú tým, že sme v dobe, v akej sme. Ale zase beriem to tak, že všetko sa vyvíja. Nedokážeme vrátiť čas naspäť. Naše deti budú žiť v stále technologickejšom svete a aj od nich sa bude vyžadovať, aby boli technologicky zručnejšie, ako sme boli my. Na druhej strane sa im s manželom snažíme ukazovať naše detstvo, keď ich berieme do lesa a do vinohradov.

Vaše deti sú v rôznom veku. Máte nastavené nejaké pravidlá používania technológií?

Je to neustály proces hľadania, ako nastaviť tú správnu hranicu. Napríklad náš druhorodený Jurko by najradšej hral hry na X-boxe aj každý deň. Sám si nedá hranicu a treba ho ako dieťa usmerniť. Počas leta, keď bol dlhý deň a mohol veľa času tráviť vonku, sme mali dohodu, že môže hrať iba cez víkend. No

„Nekameňujme sa, keď porušíme hranice.“

s príchodom zimy a skorých večerov sme mu povolili aj cez týždeň. Stáva sa, že hoci si hranice nastavíme, občas ich stratíme, ale potom ich treba nanovo nastaviť. No netreba sa za to hneď kameňovať a vyčítať si to. Vnímam totiž medzi maminami, že majú výčitky svedomia, keď na hodinku zapnú napríklad Fíha tralala a hneď sa kvôli tomu lyncujú. Ale povedzme si úprimne, v dnešnej dobe sa obrazkám vyhnúť nedá, len je potrebné nastaviť hranice.

Ťaháte v tom s manželom za jeden koniec?

Obaja si uvedomujeme, že im sami musíme ísť príkladom. Nemôžeme im povedať, aby išli preč od telky a my ostaneme na gauči skrolovať mobily. Vidím, že deti idú k telke,

„V dnešnej dobe sa obrazkám vyhnúť nedá, len je potrebné nastaviť hranice.“

keď sa nudia. Napríklad v situácii, keď my musíme niečo robiť, ony nie sú v škôlke, lebo sú choré, a neponúkneme im alternatívu, tak pozerajú rozprávky. A to je v poriadku pozrieť si ich na chvíľu. No stalo sa mi už aj to, že som

sa v zápale práce zbadala: „Jejda, koľko už pozerajú tie rozprávky?“ A ony sa, samozrejme, pýtajú, ale čo máme teraz robiť? Niekedy však naozaj stačí iba malý podnet. Dieťa sa vie okamžite pohltiť do hry, lebo to je jeho priorita – hrať sa. Naše deti majú okolo seba súrodencov, takže pre nich nie je problém pohrať sa. Len ich treba motivovať a úplne ideálne ísť sa hrať s nimi. Často stačí iba chvíľa, kým sa do hry ponoria.

Máš aj ty ako influencerka nastavené nejaké pravidlá zverejňovania fotiek a videí z vášho života?

Áno, hneď od začiatku. No počas tých šiestich rokov sa to u mňa tiež menilo. Napríklad som bola v istom období rozhodnutá, že decká vôbec nebudem dávať na internet, lenže je to naozaj ťažké oddeliť. Máme vinárstvo, máme kopec detí a ja ich z toho neviem vyčleniť... Preto som si povedala, že tak ako sú súčasťou môjho reálneho života, budú aj súčasťou môjho digitálneho života. Niektoré celebrity napríklad dávajú na fotkách deťom cez tváre emotikony. Mne to však príde hrozne dehonestujúce. Touto cestou som ja nechcela ísť. Preto sme sa s manželom zhodli, že budem zverejňovať len pekné fotky, kde sa deti normálne tvária a za ktoré by sa nikdy nemuseli hanbiť. Odmietam fotografie na nočníku, nahých detí alebo v situáciách, keď sú celé za-

babrané od jedla, plačú či vrieskajú. Chceme, aby keď si o desať rokov bude niektoré z nich pozerieť môj profil na Instagrame, nepoloží mi otázku, prečo si ma tu zosmiešnila.

Aj staršie deti chcú byť stále súčasťou tvojho profilu?

O tomto som písala na Instagrame, že najstaršiu Ráchelku zverejňovať nebudem. Chodí už do školy a sledujú ma niektorí rodičia jej spolužiakov. Nechcela som ju vystavovať nejakej zlej spätnej väzbe. No keď som sa s ňou o tom rozprávala, povedala, že chce byť súčasťou môjho online sveta. Každopádne, keď

„Nemôžeme deťom povedať, aby išli preč od telky a my ostaneme na gauči skrolovať mobily.“

točím video a ide napríklad o spoluprácu, upozorním ju na to a ona sa môže rozhodnúť, či v reklame chce účinkovať, alebo nie.

Rozlišuješ, do ktorých spoluprác zapojíš deti a do ktorých nie?

Keď robím kozmetiku, tak tam deti nemajú čo robiť, je to úplne zbytočné. Je pravda, že v minulosti som ešte nemala nastavené, aké spolupráce budem prijímať. Preto je možné, že sa dieťa moh-

lo vyskytnúť aj vo videách, ktoré sa netýkali detí. No učila som sa a teraz už presne viem, že toto je mimo detskej témy, preto v nich deti neúčinkujú.

A ako vnímajú deti točenie reklamných videí?

Keď spolupracujem so značkou oblečenia, deťom to oblečenie aj ostane. Vysvetľujem im, že túto vec sme dostali, takisto aj peniažky, za ktoré ďalej ako rodina môžeme fungovať. Ony sú radi, že majú niečo nové, lebo dieťa sa vždy poteší novej veci. Snažím sa ich usmeriť v tom, aby si darované veci vážili.

Mobil je tvoj pracovný nástroj. Berieš ho do ruky, aj keď si chceš oddýchnuť?

Väčšinou otváram Instagram, či mi tam náhodou nenabehli správy. Ale nestane sa, že si len tak skrolujem mobil, lebo ja tam mám stále nejaké správy. Môj čas na mobile je v drvivej väčšine spojený s prácou. Na telefóne teda veľmi neoddychujem. Keď nemusím pracovať, tak ho odkladám a večer si radšej prečítam knihu. Pre mňa je Instagram práca a človek je rád, keď z práce odíde.

• Celý rozhovor si môžete vypočuť v podcaste DIGITÁLNI RODIČIA v epizóde s názvom „Jejda, koľko už pozerajú tie rozprávky?“ Viac na www.digitalni-rodicia.sk.

Kresťanské duchovné obnovy

Autor: Marián Valábek SDB

Foto: © Servizio Fotografico – Vatican Media

Duchovná obnova sa veľmi líši od „wellness“ pobytu

V našich prostrediach dávame často príležitosť na duchovné obnovy a duchovné cvičenia. Preto je dobré zamyslieť sa nad niektorými vyjadreniami pápeža Františka k tejto problematike z Úvodu ku knihe „Prvé patrí Bohu: Duchovné cvičenia s pápežom Františkom“. Pápež napísal: «Tu sa otvárame pre Pána, aby mohol lepšie vstúpiť do našich životov: Keď urobíme miesto Pánovi, ktorý nás zachraňuje z našej sebestačnosti, dokážeme sa otvoriť celému stvoreniu a každému stvorenstvu. Stávame sa kanálmi pre Otcov život a lásku. A len vtedy sme schopní uvedomiť si, čo je život

v skutočnosti: dar od Otca, ktorý nás hlboko miluje a chce, aby sme patrili jemu a jeden druhému.»

«Stále sme v pokušení uzavrieť sa pred touto milosťou, žiť svetsky v ilúzii, že sme suverénni a sebestační. To prináša smrteľné krízy... a tie majú korene v odmietnutí patriť Bohu a jeden druhému.»

«Cirkev nám v boji proti tomuto pokušeniu pomáha mnohými spôsobmi. Jej tradície a učenie, prax modlitby, spovede a pravidelné slávenie Eucharistie sú „kanálmi milosti“, ktoré nás otvárajú na prijatie darov, ktorými nás chce Otec obdarovať. Medzi tieto tradície patria duchovné obnovy a aj duchovné cvičenia. Kresťanské obnovy a cvičenia sa však veľmi líšia od „wellness“ dovolenky. Pozornosť nie je zameraná na nás, ale na Boha, Dobrého pastiera, ktorý namiesto toho, aby s nami zaobchádzal ako so strojmi, reaguje na najhlbšie potreby svojich milovaných detí.»

«Tieto príležitosti sú časom, keď Stvoriteľ hovorí priamo k svojim stvoreniam, rozpaľuje naše duše „svojou láskou a chválou“, aby sme mohli „v budúcnosti lepšie slúžiť Bohu“.»

Pápež žiakom: Nedajte sa strhnúť trendmi či očakávaniami followerov

Pápež povedal veľkej skupine učiteľov, detí a rodičov z talianskeho mesta Gorle: „Je mi potešením vás tu vidieť. Predovšetkým vás mladých, s vašimi tvármi plnými života, snami, plánmi a túžbami, ktoré nosíte vo svojich srdciach, dávate zmysel a hodnotu starobylému dedičstvu.“ Buďte „otvorení počúvaniu a konfrontácii“, aj „keď treba meniť a prijímať názory a spôsoby myslenia odlišné od vlastných“. „Neznalosť plodí strach a strach plodí netoleranciu. Vy to však nerobte. Študujte tak, že budete robiť ‚tímovú prácu‘, spoločne a v radosť! Poznanie rastie v zdieľaní s ostatnými. Študujete preto, aby ste rástli, a rásť znamená dozrievať spoločne, viesť dialóg: viesť dialóg s Bohom, s učiteľmi a inými vychovávateľmi, s rodičmi; viesť dialóg medzi sebou a tiež s tými, ktorí zmyšľajú inak, aby ste sa stále učili nové veci a umožnili každému vydať zo seba to najlepšie.“

Pápež o vojne na Ukrajine: Nehanbite sa vyjednávať

Pápež František poskytol rozhovor Lorenzovi Buccellovi, novinárovi švajčiarskeho rozhlasu a televízie. V ňom sa vyjadroval k situácii vo svete. Keďže to bol voľný rozhovor, vyskytli sa tam aj isté nepresnosti a nejasnosti. To musíme vziať do úvahy, ale aj sa nad tým dobre zamyslieť, aby sme pochopili, o čo tu ide. Sám pápež povedal, že je to aj otázka interpretácie, najmä keď ide o slová biela vlajka a vyjednávanie. Z mnohých filmov poznáme situácie, keď sa delegácie pod bielu vlajku dohodli na vyjednávaní. V tých filmoch to bolo jasné.

Pápež v rozhovore povedal: „Myslím, že silnejší je ten, kto vidí situáciu, kto myslí na ľudí, kto má odvahu niesť bielu zástavu, vyjednávať. A dnes sa dá vyjednávať s pomocou medzinárodných mocností. Slovo vyjednávať je odvážne slovo. Keď vidíte, že ste porazení, že sa veci nevyvíjajú dobre, musíte mať odvahu vyjednávať.“ (A situácia podľa informácií a dezinformácií uvádza množstvo zbytočne mŕtvych vojakov a civilistov – a to akoby si zodpovední neuvedomovali, ale skôr to bagatelizovali – pozn. autora) „Nehanbite sa, ale koľkými mŕtvymi sa to skončí? Vyjednávajte včas, hľadajte nejakú krajinu, ktorá by to sprostredkovala. Nehanbite sa vyjednávať, než bude horšie. Vyjednávanie nikdy neznamená kapituláciu. Je to odvaha nepriviesť krajinu k samovražde.“

Slovko na dobrú noc – slová lásky k mladým (MB VI, 8)

Autor: Pavol Grach SDB

Foto: Jozef Kupka

Jedným z nenápadných, ale veľmi účinných prostriedkov lásky a výchovy mladých bolo pre dona Bosca večerné slovko. Započúvajte sa do krásneho svedectva *Životopisných pamätí* a pokúsme sa tiež pracovať na tom, aby sme vedeli deťom a mladým niečo krásne povedať. Lebo nielen z chleba žije človek.

Morálny a výchovný charakter oratória bol stabilný a nádherný. Jeho hlavným prvkom bol krátky príhovor každý večer po modlitbách. To bola chvíľa, ktorú si don Bosco nikdy nechcel dať ujsť, považoval to za svoju povinnosť. Iba keď skutočne nemohol byť prítomný, niekoho poveril. Tomu, kto ho zastupoval, hovoril, aby jeho reč trvala tak tri alebo maximálne päť minút, ako si to vyžadovala potreba a okolnosti. Radil im: „Stačí pár slov; jedna myšlienka väčšieho významu, ale taká, ktorá robí dojem, aby mladí ľudia išli spať dobre, s myšlienkou na poslanstvo, ktoré im bolo povedané.“ Ale túžbou chlapcov bolo počúvať toho, ktorý ich tak veľmi miloval. Teológ Ballesio sa vo svojom spise o živote dona Bosca vyjadruje takto: „Po večernej škole spevu a hrania pre niektorých, gramatiky a aritmetiky pre iných sme sa na krásny strieborný zvuk znovu stretli na večernú modlitbu. Aká vzácna a vznešená chvíľa! Moje srdce sa ešte dnes raduje tou najsladšou radosťou, keď si na to spomeniem! Spev a chvála asi tristo mladých pôsobivo znel aj za múrmi oratória, takže ho mohli počuť mnohí okoloidúci. Všetci sa spoločne nahlas modlíme s donom Boscom, ktorý bol medzi nami a kľučal ako my na kamennej podlahe. Oj, aký bol v tých chvíľach krásny a žiarivý. Keď sa modlitba skončila, pomohli sme mu vystúpiť na malú plošinu, a keď sme ho tam videli s tým jeho otcovsky milujúcim a smejúcim sa pohľadom, ktorý sa vznášal nad nami, cítili sme sa ako vo veľkej rodine, bolo počuť sladký úctivý

šepot, povzdychy spokojnosti a šťastia. Potom sa v nábožnom tichu oči všetkých upreli na neho.“

Moment večerného slovka mal aj svoj praktický význam. „V tej chvíli mu niektorí chlapci prinášali veci, ktoré našli. To všetko sa vyhlásilo a vrátilo majiteľom, ktorých oznámili.

Potom začal hovoriť. Jeho tvár bola jasná: „Všetko, čo robím, sú len prostriedky, ktoré som použil, aby som vám pomohol k večnej spáse; a akékoľvek námahy a ťažkosti znášam, je to všetko pre vaše duše. Ó, deti, počúvajte otcove prikázania a robte to isté, aby ste boli spasení.“

A potom don Bosco ohlasoval pokyny na nasledujúci deň, odporučil niektoré skutky nábožnosti, prípadne spomenul niektorého zosnulého dobrodinca a napokon povedal nejaké stručné vysvetlenie z katechizmu. Pri každej príležitosti odporúčal svojim chlapcom účasť na svätých sviatostiach, ale bez toho, aby im to dával ako osobitnú povinnosť; pozýval ich s veľkou jemnosťou a zapaloval ich takou horlivosťou, že napokon dosiahol, čo chcel; s obrovskou horlivosťou ich tiež povzbudzoval k návšteve Najsvätejšej sviatosti; rozprával im o Božej добрote, prozreteľnosti a milosrdenstve. Keď hovoril o umučení Ježiša Krista, nezried-

ka ho videli dojatého, pri iných príbehoch zase nadšeného. Hovoril veľmi pestro a zaujímavo, takže nikdy nikoho nenudil. Čerpal z Biblie, z cirkevných dejín, ale aj z mnohých svetských príbehov dávnych i moderných národov, rozprával životy svätých a podobne. Nezabúdaval sa dotknúť ani verejných či súkromných skutočností svojej doby, ku ktorým vedel pridať svoju úvahu

Kazateľnica, z ktorej don Bosco hovorieval svoje večerné slovká, Turín-Valdocco

a postoj. Všetko prispôbené svojmu publiku, na povzbudenie mladým.

Nezabúdajme na pekné príbehy pre mladých, na povzbudivé myšlienky. Aj keď sú zaplavení informáciami a obrazmi – slovo povedané v priateľstve a láske nestráca svoju silu.

Spoločne môžeme priniesť zmenu a rozsvietiť svetlo nádeje

Autor: Monika Wachira Nováková

Foto: archív SAVIO o. z.

Trináť rokov spolu s vami pomáhame premieňať životy deťom a mladým, ktorých detstvo bolo poznačené rôznymi rodinnými tragédiami, rodičovskými zlyhaniami, opustenosťou či odmietnutím zo strany najbližších.

Saleziánske Centrum Bosco Bosco v Nairobi už poskytlo domov a novú nádej stovkám detí, ktoré zachránili z ulice, od drog, zneužívania a života pod ľudskú dôstojnosť. Vďaka programu **Adopcia detí v Keni a slovenským adoptívnym rodičom**, ktorí sa rozhodli podeliť a pomôcť, tak spolu môžeme pomáhať sirotám a deťom zo slumov. Program pravidelného darčovstva pomáha na diaľku zmeniť život konkrétneho dieťaťa v núdzi, aby mohlo žiť v bezpečí a získať vzdelanie.

Prinášame vám príbeh Fredericka, chlapca, ktorý strávil časť svojho života na ulici. Vďaka saleziánskemu centru však našiel svoj nový domov.

Frederick, ktorý našiel nový domov u saleziánov v centre Bosco Boys

Fredrick sa narodil v roku 2007, má ďalších dvoch súrodencov a pochádza z mesta Eldoret, kde vyrastal so svojou matkou po tom, ako sa rodičia rozišli. Matka sa snažila užiť rodinu prácou na miestnych staveniskách, ale jej nízky príjem na to nepostačoval. Frederick odišiel z domu na ulicu, kde sa snažil získať jedlo žobraním. Postupne sa pripojil ku skupine chlapcov žijúcich v uliciach Eldoreta a spolu s nimi odišiel do hlavného mesta. Na presun používali nákladné autá, v ktorých sa tajne vozili, až kým sa nedostali do Nairobi. Tu sa začal živiť zbieraním kovového šrotu a žobraním. Stretol sa aj s drogami, fetovaním a zneužívaním. Našli ho sociálni pracovníci z Centra Bosco Boys, ktorí mu ponúkli možnosť vzdelania a domova, s čím súhlasil. Fredrick prešiel kompletným rehabilitačným programom, kde veľmi dobre napredoval. Po jeho ukončení nastúpil na strednú odbornú školu Don Bosco Boys Town, kde aktuálne študuje technický odbor – zvráňanie. Darí sa mu priemerne, ale je veľmi odhodlaný dokončiť svoje vzdelanie a získať remeslo, ktoré by ho uživilo. Každé dieťa v tomto saleziánskom centre si nesie so sebou príbeh, ktorý je ťažký, mnohokrát bolestný, ale vďaka pomoci saleziánov podľa vzoru dona Bosca sa tu premieňajú živo-

ty detí a mladých na radosť a novú nádej.

Pripojte sa k rodine Bosco Boys a staňte sa mostom medzi srdcami bez ohľadu na vzdialenosť. Pomôžete opusteným deťom vyrastať v bezpečí a napredovať. Zapojiť sa ADOPCIE DETÍ môžete na www.savio.sk.

V Južnom Sudáne už od roku 2009 pomáhame cez program **Adopcia tried** saleziánskym školám prinášať vzdelanie miestnym deťom a mladým, ktorí vyrastajú v náročných podmienkach.

Situácia v krajine je dlhodobo nestála. Okrem nepokojov je súčasťou života miestnych obyvateľov nedostatok potravín a hlad. Saleziáni tu napriek mnohým výzvam a problémom poskytujú vzdelanie tisíckam žiakov a študentov. Títo mladí sú nádejou a budúcnosťou tejto rozvojovej krajiny a aj vďaka pravidelným slovenským darcom môžu chodiť do školy a získať vzdelanie. **Pripojiť sa a podporovať vzdelanie na saleziánskych školách môžete cez program Adopcia tried v Južnom Sudáne vyplnením jednoduchého formulára na www.savio.sk.**

Jedna z tried, podporovaná vďaka programu Adopcia tried

ĎAKUJEME zo srdca všetkým podporovateľom týchto saleziánskych misijných programov za to, že sú nádejou mnohých.

Fotografie blahoslaveného Titusa Zemana

Autor: Jozef Luscoň SDB
Foto: archív

Pri odovzdávaní relikvie dona Titusa na Základnej cirkevnej škole svätého Jána Krstiteľa v Sabinove ma oslovili učitelia: „A nenechali by ste nám obraz dona Titusa? Deťom to pomôže v úcte k nemu.“ Nuž, mal som len jeho fotografiu z basy a bola moja posledná, ale aj tak som im ju daroval. Majú ju v kaplnke a istotne im pomáha prepájať sa s týmto naším hrdinom.

Fotografie z mladosti

Blahoslavený Titus Zeman je nám známy z viacerých fotografií. V detstve je to fotografia, na ktorej doslova žiari. Potom vidíme jeho tvár na spoločných fotografiách s chlapcami v saleziánskych oratóriách.

V noviciáte v Hronskom Beňadiku je na fotografii asi medzi päťdesiatkou jemu podobných. Podobné je to aj na kolektívnej fotografii vo Fryštáku na Morave, kde robil asistenta pre mladších spolubratov.

Titus ako mladík

Pri návšteve rodiska sa dal sfoťiť s rodičmi a s malou sestričkou. Je to niekde na vajnorskom poli. Z fotografie sa dá vyčítať pracovitost' jeho rodičov i ich láska k deťom. Titus je už klerik a jeho reverenda obťahuje jeho asketické telo. Pred odchodom na štúdiá do Talianska si výslovne žiadal urobiť fotografiu v kroji. Zdôvodnil to tým, aby aj v cudzine videli, aké nádherné šaty vedľa vyrobiť Slováci. A Vajnory môžu byť hrdé na ich ornamente, ktoré i dnes zdobia kostol, kňazské rúcha a oltárne plachty.

Fotografie klerického stavu

Titusova fotografia z Ríma je v typickom talianskom štýle bohoslovcov tých čias. Všetko má urobené na mieru. Saleziáni dobre vedľa, ako chodil don Bosco

upravený. Hoci mal okolo seba stále kopolu chlapcov a tí sa niekedy na neho vešali a sem-tam mu aj niečo roztrhali, don Bosco chodil vždy upravený, prípadné diery mal zašité a hlavne bol vždy čistý.

Keď sa ho raz ktosi pýtal, aké rúcho budú nosiť jeho duchovní synovia saleziáni, povedal im: „Ich rúchom budú vysúkané rukávy.“ Tým chcel povedať, že hlavné je, aby boli pracovité. A potom sa to v saleziánskych stanovách upravilo, že saleziáni budú nosiť také rúcho, aké majú duchovní toho kraja, kde pôsobia.

Fotografie zo Slovenska

Známe sú aj fotografie dona Titusa z jeho primičnej svätej omše. Na jednej požehnáva otca biskupa Buzalku. Je na nej sústredený, meditatívny, možno trochu unavený.

Jedna z jeho najkrajších fotografií je zo stavby mládeže – priehrad v Nimnici. Tam prichádza potajomky, aby povzbudil mladších spolubratov. Má košeľu, ktorou nechce byť nápadný, a môžeme povedať, že je to muž

v najlepšom veku, plný energie a odvahy. Nuž a potom sa nám už vyjavujú fotografie, ktoré robia donovi Titusovi vo väzení. Na jednej je ozaj akoby po bitke. Výraz tváre je zatavený, stvrdnutý, ale nezlomený.

Fotografie po prepustení z väzenia

Poznáme fotografiu z výletu so spolupracovníkmi a zo stretnutia s bratmi. Na tej je zababušený v zimnom kabáte. A aj z jeho pohrebu je fotografia. Tam je už preniknutý večným pokojom.

A prečo je fotografia človeka taká dôležitá? Nuž dnešný človek je homo videns – človek obrazu. Mnohé veci do človeka už ani tak neprenikajú ušami ako očami. Tie sú vlastne brány do duše. A aby sme niekoho prijali do srdca, má nám byť sympatický. A vďaka Bohu, blahoslavený Titus takým bol.

Ohlas + svätý Mikuláš + 1 omša = Šaštín

Ako na začiatok nebolo ani treba stavať, ani zháňať dva milióny

Spracoval: rhsdb

Foto: archív SDB

Čo bolo treba na to, aby saleziánska rehoľa otvorila prvý dom v Československu? Don Viliam Vagač, vtedy 35-ročný salezián, jeden z ťahúňov prípravy slovenských chlapcov na saleziánsky život v Perose Argentine pri Turíne, si uvedomoval, že rozhodné slovo majú predstavení. A tak na jeho otázku „kedy?“ tretí nástupca dona Bosca vo vedení rehole don Filip Rinaldi niekedy v jeseni 1923 povedal: „*Jak náhle niektorý z osvietených pánov biskupov nám bude voľačo pozitívne navrhovať.*“ Aktívny don Vagač nepotreboval viac. A nebo tiež žehnolo.

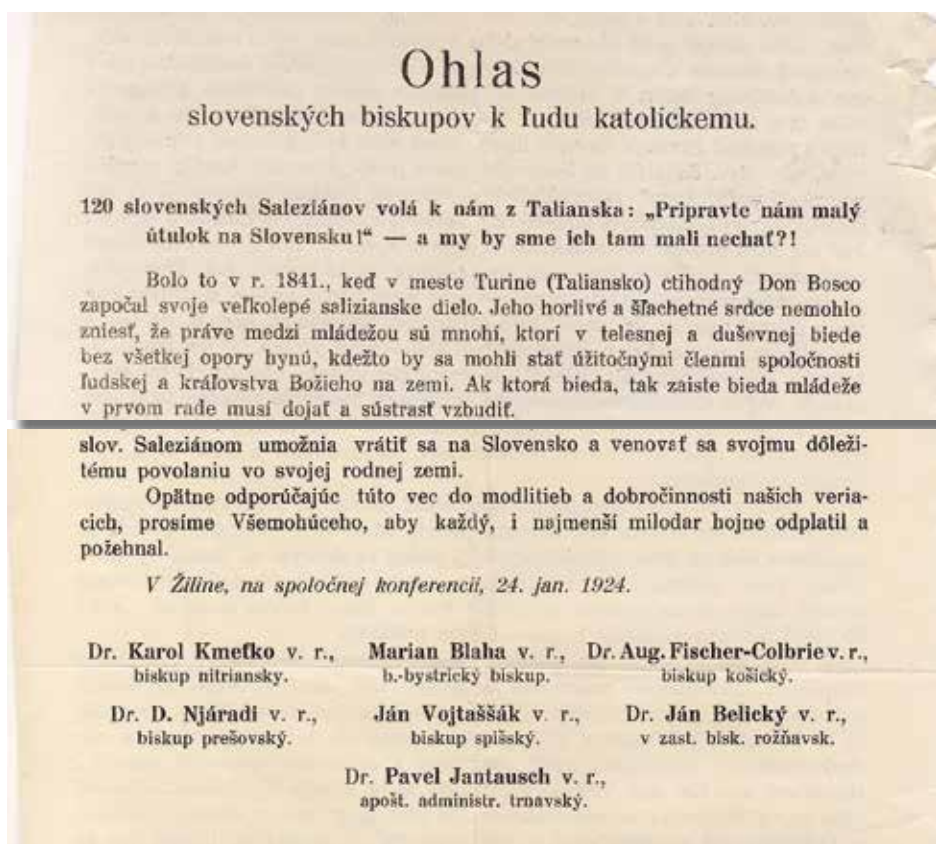
Trenčín?

Rozvíjajúce sa dielo slovenských saleziánov v Perose pri Turíne pociťovalo v školskom roku 1923/24 silu Božej prozreteľnosti čoraz viac. O šesť rokov neskôr vo vlastnom slovenskom časopise Don Bosko saleziáni čitateľom ponúkli zápisky z kroniky tých čias z Perosy: „*Božská Prozreteľnosť nás neopustila. Milodary stále prichádzali tak z Ameriky, ako i zo Slovenska na udržovanie a výchovu našich slov. salez. chovancov.*“ Konkrétne napríklad Prvá slovenská katolícka ženská jednota v Amerike posielala ročne 600 dolárov. Do Perosy však prichádzali aj listy s naliehaním, aby saleziáni čím skôr začali prácu doma. Don Vagač si spomína: „*Takéto listy nás stále elektrizovali a my sme tomu boli veľmi radi, lebo celou dušou a srdcom sme túžili po svojej otčine.*“ Z kroniky sa ďalej dozvedáme, že vec veľmi podporoval nitriansky biskup Dr. Karol Kmeťko (1875 – 1948). „*Začali sme teda s ním pretriasať usídlenie slovenských saleziánov na Slovensku. V celej Nitrianskej diecéze najviac nám imponoval Trenčín pre jeho polohu a tiež preto, lebo je tam*

mnoho opustenej mládeže.“ Plán však padol pre určité veľké prekážky.

Ohlas

Iná veľká vec sa však podarila. Pravdepodobne „sa to ukulo“ v komunikácii

dona Vagača s biskupom Kmeťkom zrejme ešte na sklonku jesene 1923. Slovenskí biskupi na svojom zasadnutí 24. januára 1924 v Žiline spolu vyjadrili jasné želanie mať saleziánov doma: celý biskupský zbor podpísal „**Ohlas slovenských biskupov k ľudu katolíckemu**“. Text pripravil práve biskup Kmeťko. Rozposlaný bol do všetkých farností a publikovaný aj v tlači. Vyberáme pár viet: „120 slovenských saleziánov volá k nám z Talianska: *Prípravte nám malý útulok na Slovensku! – a my by sme ich tam mali nechať?! Medzi slov. saleziánmi sú už aj kňazi, ktorí len na vhodný okamih čakajú, aby mohli tu účinkovať a dielo saleziánske sem presadiť. A jak by to bolo potrebné! Úmyslom bisk. zboru je, aby časom každé biskupstvo malo svoj saleziánsky ústav, v ktorom by opustená mládež patričného biskupstva našla svoj útulok.*“

Keď don Vagač prišiel s prekladom Ohlasu za hlavným predstaveným, ten s údivom viac ráz opakoval: „*Také voľačo ešte nebolo v našej Kongregácii, aby celý biskupský zbor jednej krajiny ako Slovensko jednotne sa vyjadril za diela sv. Jána don Boska*“. Na túto iniciatívu biskupov sa teda od rehole saleziánov čakala odpoveď konkrétnymi krokmi.

Zo Záhoria Svätý Mikuláš

A hoci sa biskupi v Ohlase zmiňovali až o roku 1925, slovenskí saleziáni chceli začať už v septembri – logicky, počítali so začiatkom školského roka. A v týchto okolnostiach sa opäť ukázalo Božie riadenie celej veci. Donovi Vagačovi prišiel vážny list. Poslal ho kanonik Karol Nečasák (1865 – 1936), dekan v Borskom Svätom Mikuláši pri Šaštíne. So záujmom sledoval situáciu saleziánov a iniciatívne predstavil jednoduchý a praktický plán. „*Som šaštínsky rodák a tiež poznám dobre tunajšie pomery a potreby. Šaštín je známe pútnické miesto, ale hodne zanedbané. Tam dvaja ani traja kňazi nestačia. Sem treba rehoľníkov ako saleziáni. Tu v kláštore na fare je dosť izieb. Aj lesná správa štátnych veľkostatkov Vám tu*

prepustí do prenájmu byty. Načo by ste stavali teraz v tej veľkej drahoste a nedostatku peňazí, keď tu máte všetko hotové. Už som sa rozprával o tom aj s pánom biskupom Jantauschom, ktorý tiež schvaľuje môj plán.“

Niet času zháňať dva milióny

Záujem zo Slovenska rástol a nechýbali ani ďalšie ponuky. V Tepličke pri Žiline bol na predaj celý kaštieľ, v Kremnici bol prázdny veľký františkánsky kláštor, kde žili len dvaja pátri. Tu sa do veci vložil – isto podľa rozhodnutia hlavného predstaveného – don Pietro Tirone, vtedy člen hlavnej rady saleziánov a predtým provinciál v Poľsku, ktorý sa s Viliamom Vagačom veľmi dobre poznal a tiež mu záležalo na otvorení prvého domu na Slovensku. Ako dokladá list v hlavnom archíve rehole v Ríme z 15. mája 1924 od biskupa Jantauscha donovi Vagačovi, niekedy v prvej polovici mája sa cestou z Poľska don Pietro Tirone zastavil u pána biskupa v Trnave. Na Slovensku pritom navštívil všetky ponúkané miesta. A biskup Jantausch v liste opisuje ich stretnutie aj výsledok: „*Z Tepličky odišiel do Šaštína, odkiaľ mi listom dal vedieť, že najvhodnejším miestom zo všetkých troch by bol Šaštín. Šaštín má železničnú stanicu, veľký chrám – svätyňu, ktorá je cieľom púti, osobitne v mesiacoch máj a september, a ku kostolu je pripojená fara. Toto sú skutočne veľké výhody.*“

Predstavení z Turína však poslali na Slovensko aj samotného dona Vagača.

„*Zašiel som do Tepličky pri Žiline... Cena komplexu i s adaptáciou vyžadovala sumu okolo dvoch miliónov korún čsl. Toľko peňazí by sme nenažobrali azda ani za dva roky. My ale potrebujeme ústav ešte na jeseň. Tak som bol potom pozrieť veľký františkánsky kláštor v Kremnici. Jednu veľkú chybu mal, že nemal rozsiahlych dvorov pre mládež. No šaštínsky záмок i s pútnickým Chrámom Sedmiboolestnej Panny Márie mi najviac imponoval. Už hneď na počiatku pri nepatrnej adaptácii sme mohli v ňom umiestniť 50 chovancov. Neskôr až 100 i s predstaviteľmi.*“

Omša v Šaštíne – za Šaštín

V tú jar 1924 prišiel don Vagač do Šaštína – možno aj naschvál tak, aby to bolo 24. mája, v deň slávnosti Panny Márie Pomocnice. Pri hlavnom oltári odslúžil svätú omšu na úmysel, aby sa plán so Šaštínom podaril a mohol tu byť prvý saleziánsky ústav v republike. „*Bol som potom v Buroch u p. dekana Nečasáka. Veľmi sa tešil a myslím, že bol so mnou aj u pána biskupa Pavla Jantauscha. Pán biskup potvrdil ústne to, čo slúbil listovne: ... len prídte čím skôr a ja vás potom vymenujem za administrátora šaštínskej fary.*“

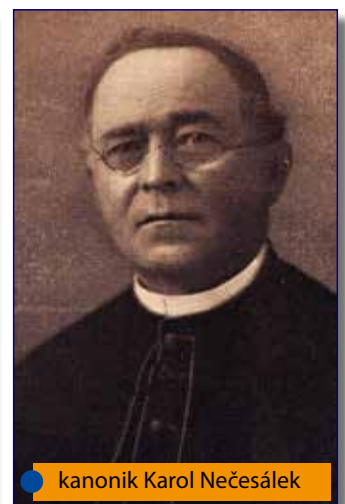
A tak po dvoch prieskumných návštevách, ako si v zápiskoch spomína don Vagač, „*predstavení v Turíne boli rozhodnutí prijať Šaštín*“. Bola jar 1924 a bol to veľký moment dejín slovenských saleziánov.

don Filip Rinaldi

don Viliam Vagač

kanonik Karol Nečasák

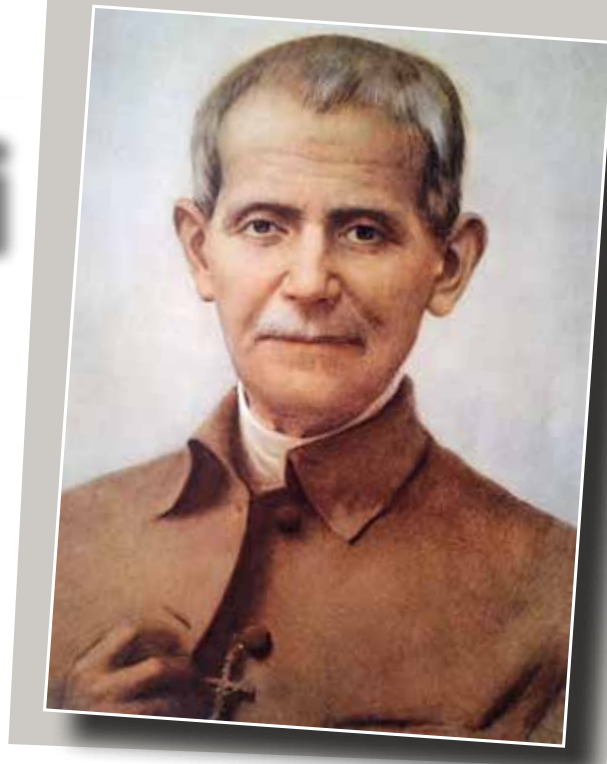
Šimon Srugi

salezián koadjutor, ctihodný

Spracoval: Ondrej Miliczki SDB

Foto: archív

Šimon Srugi sa narodil v Nazarete 27. apríla 1877. Pätnásť dní po narodení bol pokrstený a podľa východného zvyku pobirmovaný.

O jeho detstve máme málo informácií. Keď stratil otca a matku, prijala ho jeho stará mama z matkinej strany. Šimon žil v týchto na Nazaret nie nezvyčajných chudobných pomeroch do svojich jedenástich rokov. Navštevoval základnú školu pod vedením františkánov a dýchal náboženskú klímu, podporovanú rôznymi rehoľnými inštitúciami ako Kongregácia školských bratov, Dámy z Nazareta, Sestry od Zjavenia svätému Jozefovi, Františkáni zvestovania. Niekoľko svedectiev, ktoré odkazujú na jeho detstvo a dospievanie, ho už vtedy charakterizovalo ako pokojného, zdržanlivého, podriadeného, úplne pohlteného myšlienkou na Boha. V roku 1888 bol prevezený do Betlehema, do sirotinca založeného kanonikom Antoniom Bellonim, ktorý sa neskôr stal saleziánom. Šimon Srugi tu strávil štyri roky, počas ktorých si dokončil štúdiá a vyučil sa krajčírskemu remeslu. V roku 1892 bol poslaný do saleziánskeho domu v Beitgemal, kde zostal až do svojej smrti. Dobrota a správanie tohto pätnásťročného mladíka čoskoro očarila všetkých prítomných: „Ten chlapec robí všetko perfektne. Nie je ako ostatní; je výnimočný.“

V krátkom čase sa v ňom zrodila túžba stať sa saleziánom. Doma absolvoval aspirantát a noviciát, pričom naďalej s nasadením plnil rôzne zverené úlohy. Boli to aj podradné práce ako čerpanie

vody zo studne. „Každé otočenie kolesa musí byť skutkom lásky k Bohu,“ zveril sa neskôr. Práca a nábožnosť! Presne tak, ako to chcel don Bosco. Bol zvyknutý robiť svoju prácu a potom pomáhať iným, a keď nebolo potrebné pomáhať, išiel do kostola.

Prvé sľuby zložil v roku 1896 a večné sľuby o štyri roky neskôr. Medzi jeho prvé povinnosti patrila úloha asistenta sirôt. Prejavil sa pri nej ako dobrý pedagóg, a to predovšetkým vďaka svojmu

● S chlapcami, ktorí boli na prvom svätom prijímaní (1942)

dobrému srdcu. Potom bol poverený prácou v mlyne, ktorá mala pre dom v Beitgemal prvoradý význam. Napriek tomu sa jeho meno v kronike domu nikde neobjavuje, aj keď poskytoval domu najcennejšie služby. Ale skutočné cvičisko jeho apoštolátu

dobročinnosti a lásky ku každému trpiacemu, kde vyučoval mnoho hodín denne, mnoho rokov svojho života až do svojej smrti, bola ošetrovňa. Mnohí svedkovia skonštatovali, že hoci nemal na túto prácu diplom, „pacienti mu dôverovali viac ako všetkým lekárom“. Nikdy neprejavoval mrzutosť, znechutenie alebo že ho niekto otravuje: jeho tvár bola prívetivá, vlúdna, takmer tichá. Podmaňoval si srdcia ľudí svojou dobrotou, Kristovou láskou. Jeho láska nepoznala odpočinok ani hranice a rozdával sa až do poslednej kvapky krvi.

Práca bola obrovská, pretože v okruhu pätnástich kilometrov neboli žiadni lekári a na kliniku Beitgemal pripadalo asi päťdesiat dedín. V tom čase zúrila malária a iné choroby, väčšinou z dôvodu nedostatočnej hygieny a extrémnej chudoby. V určitých obdobiach roka bolo tempo skutočne vyčerpávajúce. Pre nedostatok času však nikdy nikoho neposlal preč. Keď bol nápor pacientov taký, že začali byť netrzepliví, snažil sa ich upokojiť milým slovom. Hodiny ošetrovania najmä v lete trvali od pol deviatej rána do druhej či dokonca tretej poobede. Niekoľkokrát sa stalo, že po ich skončení Srugi zamieril do kaplnky na krátku návštevu a potom išiel priamo do svojej izby bez toho, aby si čo len trochu zajedol, taký bol unavený.

Šimon Srugi pred ošetrovňou v Beitgemal (Beit Jamal)

Výkony boli väčšinou bezplatné. Niektoré štatistické údaje nájdené v domácej kronike sú výrečné: 8 500 bezplatných ošetrovaní v roku 1928; 10 200 v roku 1931; 11 400 v roku 1932; 7 250 v roku 1933. Vo svojej službe nikdy nerobil rozdiely medzi kresťanmi a moslimami. Chorí prichádzali zďaleka na somároch, na ťavách a všetci chceli, aby sa o nich postaral on. Chceli, aby ich liečili jeho sväté a požehnané ruky: považovali ho totiž za svätého a uzdravenie pripisovali viac jeho veľkej cnosti a priateľstvu s Bohom, s Alahom ako liekom. Tak uvažovali moslimovia.

ložil výslovný návrh ísť do Turína na slávnosť svätorečenia dona Bosca. Stačilo mu však, keď sa dozvedel, že by ho direktor mohol potrebovať, a s veľkou odpútanosťou povedal: „Zriekam sa toho, aby som uvidel najkrajšiu Madonu v nebi.“ A odvtedy sa už nenaskytila príležitosť ísť do Talianska.

Roky 1936 až 1939 charakterizoval arabsko-židovský terorizmus. Saleziánsky dom Beitgemal pocítil následky tejto ťažkej chvíle a stal sa cieľom, ktorý partizáni obzvlášť sledovali. Jedného dňa sa rebeli, mylne presvedčení, že saleziáni dali telefón k dispozícii anglickej

Šimonom, povedala, aby ho odovzdali Angličanom, čo mali prísť. Ale Šimon odvetil: „Priviesť ho pred súd? Prečo? Ak urobil zle, nech sa vyrovná s Bohom, ktorému prináleží obnoviť spravodlivosť. My musíme vždy robiť dobro bližnému a odpúšťať.“ Dodal: „Akoby sa nič nestalo! Takto dáme dobrý príklad.“ A venoval sa mu so všetkou potrebnou pozornosťou.

V roku 1939 vypukla druhá svetová vojna. Angličania zajali všetkých talianskych bratov a zavreli ich najprv v Jeruzaleme a potom v San Giovanni d'Acri. Medzi nimi bol aj Šimon Srugi, hoci bol Arabom! O niekoľko dní dostal silnú malarickú horúčku a bol na kosť vyčudnutý. Tým, ktorí sa ho na to pýtali, pokojne odpovedal: „Nebojte sa. Toto je Božia vôľa a on sa o to postará. Ježíš trpel viac ako my. Aby sme mohli ísť do neba, potrebujeme viac než toto!“

Keď sa vrátil do Beitgemalu, okamžite pokračoval v práci, no jeho stav sa výrazne zhoršoval. V máji 1941 ho hospitalizovali v Betleheme. Po návrate do Beitgemalu už nebol schopný pokračovať v práci. Jeho prítomnosť však naďalej bola žiarivým svedectvom. Hoci vyčerpaný, často chodil do kostola, aby strávil veľa hodín pred Najsvätejšou sviatosťou. Uvedomil si, že teraz je už

Šimon Srugi s matkami a ich chorými deťmi

Šimon Srugi pred svätynňou svätého Štefana s tromi ďalšími arabskými saleziánmi

Mimoriadnu vnútornú radosť Šimonovi prinášali isté skutky viery a lásky, o ktorých hovoril s viditeľným dojatím. Išlo o krst udelený deťom, ktoré nemali šancu prežiť. Pokrstil najmenej 360 týchto „malých anjelikov“ – ako ich nazýval.

„Ach, to by bolo pre mňa veľké šťastie!“ zvolal raz Šimon, keď mu niekto pred-

polícii, pomstili útokom na riaditeľa domu dona Maria Rosina, ktorý išiel svedčať rehoľné sestry. Na spiatočnej ceste ho ukameňovali a jeho telo nechali pod hromadou kameňov! O pár dní sa stalo, že na kliniku dorazila osoba, ktorú všetci považovali za vraha direktora. Bol ranený na hlave a Angličania mu boli na stope. Sestra, ktorá bola so

na konci, no smrť ho nevystrašila. V deň, keď prijal pomazanie chorých, poďakoval všetkým prítomným a potom povedal: „Teraz už môžem odísť.“ Ochoťne sa odporúčal svojim „anjelikom“. A anjeli boli jedinými svedkami jeho smrti, ktorá ho zastihla v noci 27. novembra 1943.

Bratislava

PROJEKT PIESNÍM

Už od mala vymýšľala piesne. Neskôr príležitostne spievala. Všetci jej vraveli, že má veľký dar. Najskôr to neprijímala, no časom zistila, že ak má dar, má ho od Boha. A chce, aby on bol ním oslávený. Saleziánka sestra Jana Obalová FMA založila na Facebooku nový profil PiesNím, kde sa delí o kúsok svojho sveta. Na otázku, čo ju k tomu podnietilo, odpovedala:

„PiesNím som spravila, lebo viacerí ľudia ma prosili, či im nejakú pieseň nahrám, pošlem, dám im akordy... , že by ju radi počúvali a spievali. Prišlo mi to ako fajn nápad spraviť to takto hromadne. Ak sa pieseň bude niekomu páčiť, môže si ju spokojne spievať, použiť v zbere alebo kapelke. Myslím, že mladí majú ohromné dary a vedia aj z jednoduchých piesní pridaním rôznych nástrojov vytvoriť niečo vsutku očarujúce.“

A ešte dodala: „Ja sa modlím piesňami, to, čo vnímam, prežívam, pochopím, jednoducho vyspievam. PiesNím je takým podelením sa o tento kúsok môjho sveta, v ktorom by som chcela aj iným poodhaliť, aký krásny je Boh. Potešilo by ma, ak by sa mi raz podarilo piesne nahráť nejako kvalitnejšie, ale nie je to mojou prioritou.“

Lorinčík a Skalka pri Trenčíne

TICHO DUCHOVNÝCH CVIČENÍ – PRIESTOR PRE PÁNA

Počas jarných prázdnin na východnom aj na západnom Slovensku sa konali dva turnusy duchovných cvičení sestier saleziánok. Na východnom Slovensku to bolo v Košiciach na Lorinčíku u bratov karmelitánov v dňoch 24. 2. – 2. 3. 2024 a na západnom Slovensku sa duchovné cvičenia uskutočnili na Skalke neďaleko Trenčína v dňoch 2. 3. – 9. 3. 2024. V Lorinčíku bol kazateľom duchovných cvičení karmelitán Andrej Valent na tému

„Vnútna modlitba“. Na Skalke kázal duchovné cvičenia dominikán Reginald Slavkovský a téma bola „Emauzský učení“. Na obidvoch turnusoch duchovných cvičení bola prítomná aj provinciálna predstavená sestra Monika Skalová, ktorá bola k dispozícii sestram na rozhovory. Sestry mali možnosť stíšiť sa a prežiť chvíle pred Božou tvárou i v tichu prírody. Ocenili dobrých kazateľov i podnetné témy, ktorým sa venovali. Božie dotyky, na ktoré bol Pán štedrý, nech prinesú ovocie v živote sesterských komunít, medzi deťmi, mladými a ľuďmi, ktorých Pán posielal do cesty v každodennom živote.

Don Ján Tocký

salezián kňaz

* 30. 12. 1930 Žilina † 21. 2. 2024 Žilina

Ján Tocký sa narodil 30. decembra 1930 v Žiline ako najmladší zo siedmich detí. Ľudovú školu aj gymnázium navštevoval v Žiline. Keďže už v roku 1938 bolo v Žiline postavené pastoračné stredisko rehoľnej spoločnosti Saleziáni dona Bosca, Ján Tocký sa začal stále viac zapájať do rôznorodých akcií, ktoré sa s príchodom saleziánov rozvíjali. Venoval sa skautingu, rôznym športovým podujatiam a krátko hral aj na eufónium (basová krídlovka).

Po skončení štúdia na gymnáziu sa v roku 1948 rozhodol vstúpiť do saleziánskeho noviciátu. V rámci likvidačného zásahu komunistickej štátnej moci voči mužským rehoľiam v apríli 1950 bol Ján Tocký spolu s ďalšími rehoľníkmi internovaný v kláštore v Podolínci. Keďže bol ešte mladý, po niekoľkých týždňoch ho z Podolíncu premiestnili do preškoľovacieho kláštora v Kostolnej pri Trenčíne, kde ich čakalo povinné štúdium niektorých Leninových spisov. Približne po mesiaci preškoľovania v Kostolnej bol spolu s inými mladými rehoľníkmi premiestnený na výstavbu tzv. Priehrady mládeže pri Nosiciach (okres Púchov). V auguste 1950 boli nakoniec prepustení domov s poznámkou, že budú odchádzať „už nie ako rehoľníci, ale ako civilní občania – súdruhovia“.

Po krátkom pobyte doma bol povolaný

na základnú vojenskú službu, ktorú vykonával v útvaroch Pomocných technických práporov v Plzni. Po necelých štyroch mesiacoch bol koncom decembra 1950 z PTP prepustený a vrátil sa

domov, do Žiliny, kde pokračoval v štúdiu na gymnáziu. V polovici roku 1951 sa Štátnej bezpečnosti podarilo získať Jána Tockého pre spoluprácu so štátno-bezpečnostnými orgánmi na

základe kompromitujúceho materiálu. Pre jeho neochotu spolupracovať mu však po necelom roku príslušníci ŠtB pohrozili zatknutím. Táto situácia spolu s jeho túžbou po ďalšom štúdiu teológie spôsobila, že sa rozhodol z Československa utiecť.

Ján Tocký sa stretol spolu s ďalšími spolubratmi, ktorí sa pripravovali na útek. Ten sa 28. apríla 1952 v jednej skupine aj podaril. Cez Rakúsko prešli do Talianska.

Po štúdiu filozofie a teológie v Turíne a dvojročnom pôsobení v tomto meste zložil v roku 1955 večné sľuby v saleziánskej reholi. Potom ho rehoľný predstaviteľ poslal do Veľkej Británie, kde naďalej študoval teológiu. V roku 1958 odišiel pôsobiť do saleziánskeho strediska Ramegnies-Chin pri Tournai v Belgicku, kde ostal až do roku 1981, keď bol slovenský dom v Ramegnies-Chin zavretý. Od tohto roku začal pracovať ako ekonóm v Slovenskom ústave svätého Cyrila a Metóda v Ríme. Počas pôsobenia v ústave sa Ján Tocký viackrát osobne stretol aj s pápežom Jánom Pavlom II.

V roku 1992 sa vrátil na Slovensko a odvtedy už trvalo žil v saleziánskom dome v Žiline.

Zomrel 21. februára 2024 v 93. roku svojho života.

Každý druhý mesiac

**DON BOSCO
U TEBA DOMA**

Časopis Don Bosco dnes zasielame bezplatne na požiadanie.

Už od roku 1877 je to dar dona Bosca všetkým priateľom a dobrodincom saleziánskeho diela. Ďakujeme za každý dar, ktorý nám pomáha rozvíjať dielo záchranu a výchovy mladých doma i v misiách.

O časopis možno požiadať na webstránke www.donboscodnes.sk alebo na tel. čísle 0903 290 650.

Požiadanim o časopis vyjadrujete súhlas so spracovaním vašich osobných údajov pre potreby zasielania časopisu na vašu adresu.

Rozšírte rodinu dona Bosca. Za všetkých dobrodincom slúžime každú sobotu svätú omšu a pamätáme na nich v modlitbách.

S edíciou *Viera do vrecka* sa v roku 2024 pokúšame porozumieť svetu, ktorého sme súčasťou

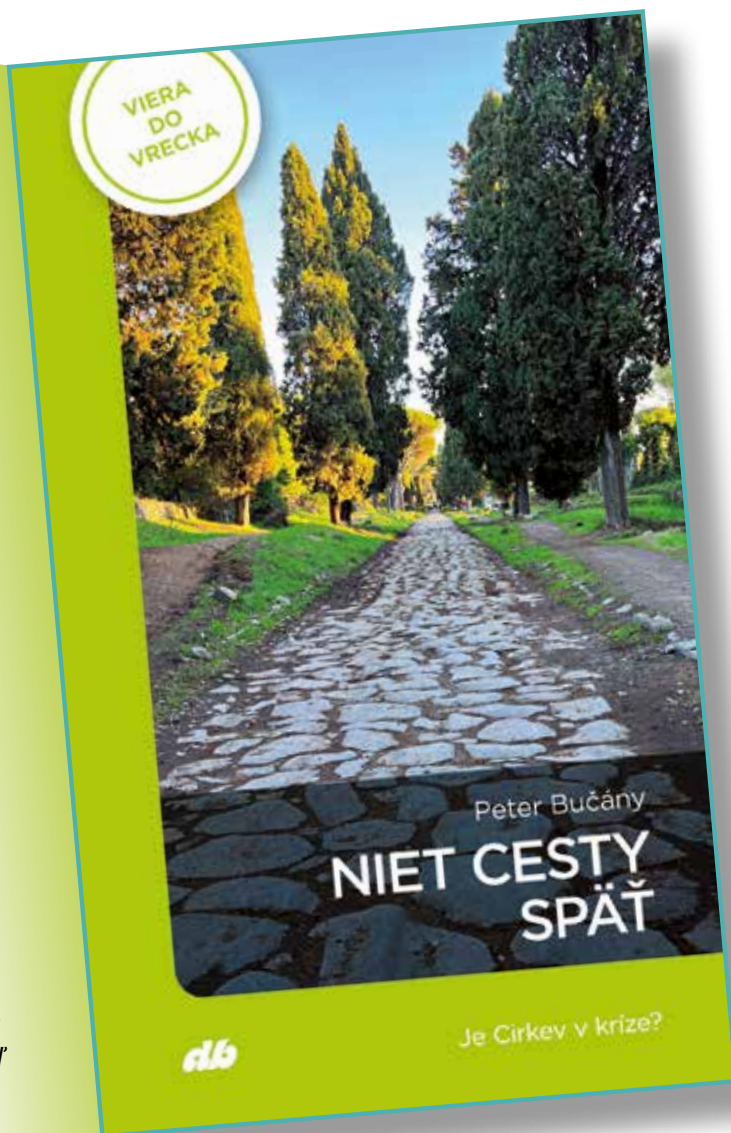
Text: Vydavateľstvo DON BOSCO

Edícia *Viera do vrecka*, ktorá v našom vydavateľstve vychádza už viac ako trinásť rokov, ponúka tentoraz sondu do hĺbky našej duše, viery aj vesmíru.

V roku 2024 sa prostredníctvom zaujímavých tém budeme usilovať porozumieť svetu, ktorého sme súčasťou. Zistíme viac o tom, ako funguje Zem, ako chápať vedecké objavy, čo vidíme vo vesmíre, na čo slúži umelá inteligencia, a priblížime si, čo vzišlo zo synody.

Úryvok z prvej tohtoročnej knihy edície *Viera do vrecka* s názvom *Niet cesty späť*:

„Na konci Druhého vatikánskeho koncilu sa biskupi zhromaždení na zasadaniach rozhodli, že zo svojho života odstránia prvky oblečenia, tituly či paláce, ktoré sú pozostatkom feudalizmu, že budú vo svojej službe bližší ľudu a aj navonok budú vydávať svedectvo o jednoduchosti pastierov Božieho ľudu. A tak vošli pod Baziliku svätého Petra, kde spolu podpísali takzvaný Pakt z katakomb. Rozhodnutie odložiť tento druh triumfalizmu a klerikalizmu bolo zaiste ovocím myslenia, ktoré vzniklo v atmosfére zasadaní koncilu a ukázalo na sviežosť Cirkvi a návrat k jej prameňom. Pakt z katakomb sa však vo všeobecnosti nepresadil a nevošiel do štruktúr Cirkvi. Túto zmenu v myslení a rozchod s feudálnymi pozostatkami najlepšie uplatnila Cirkev v Latinskej Amerike. Niet divu, že súčasná reforma Cirkvi najrazantnejšie prichádza práve z úst a krokov pápeža Františka, ktorý odtiaľ pochádza.“

Knihy v edícii vychádzajú s dvojmesačnou periodicitou, teda šesťkrát ročne. Prvá s názvom *Niet cesty späť* vyšla vo februári. Objednajte sebe alebo svojim najbližším predplatné edície *Viera do*

vrecka na rok 2024. Predplatné edície vrátane poštovného je vo výške 21 €. Odporúčaná cena za samostatne predávanú knižku je 4,50 €. Predplatným tak môžete okrem námahy so zháňaním

jednotlivých knižiek ušetriť až 6 €. Edícia ponúka obľúbené a praktické príručky spracované spôsobom, ktorý je čitateľovi blízky a zrozumiteľný.

Vydavateľstvo DON BOSCO je súčasťou saleziánskeho diela s osobitným poslaním šíriť evanjeliové hodnoty a dobro v podobe kvalitných a hodnotných kníh.

Knihy si môžete objednať cez náš e-shop www.donbosco.sk, s výberom aj objednávkou vám radi pomôžeme na adrese objednavky@donbosco.sk a tiež telefonicky na číslach 0903/962 029 a 0911/175 725.

